

1 O: Da.

2 P: Molim Vas, recite nam nešto kratko o tome.

3 O: Istraživači u organizacijama su se specijalizovali za zemlje koje
4 pokrivaju. Oni vrlo često znaju jezik, a isto tako su upoznati sa istorijom i
5 politikom i, što je najvažnije, oni često odlaze na misije na licu mesta, dakle
6 na teren, da bi istraživali na licu mesta. To je bio slučaj sa svim izveštajima
7 koje je organizacija *Human Rights Watch* pripremila za Kosovo, a naročito kada je
8 reč o ovom poglavlju uvodnom, opštem istorijskom.

9 P: Da li u drugom delu knjige, u kome se govori o periodu od februara
10 1998., pa do početka bombardovanja NATO-a u martu 1999. godine, možete li nam
11 molim Vas opisati na koji način je istraživanje ovde vršeno da bi se prikupio
12 materijal za taj deo?

13 O: Prvenstveni izvor informacija za sve naše izveštaje, a naročito za
14 ovaj deo, jesu misije, odnosno putovanja na lice mesta u cilju istraživanja. A u
15 periodu od februara 1998. godine pa do marta 1999. godine, mi smo izveli četiri
16 takve misije.

17 P: Na Kosovo?

18 O: Da, na Kosovo. Tamo smo intervjuisali žrtve i svedoke, sastali se sa
19 raznim advokatima, i kada je god to bilo moguće, prikupljali informacije iz
20 vladinih izvora. Ovaj deo izveštaja je deo, odnosno, rezultat, plod, tih
21 nastojanja.

22 P: Možete li nam reći, molim Vas, o metodologiji istraživanja u trećem
23 delu koji se odnosi na period NATO bombardovanja od marta 1999. godine?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Kada je počelo bombardovanje NATO-a Jugoslavije, mi smo razmestili
2 naše istraživače na granici i imali smo čoveka, odnosno, ljude na terenu u
3 Albaniji i Makedoniji u čitavom periodu ove kampanje bombardovanja. Ti pojedinci
4 su bili istraživači organizacije *Human Rights Watch* koji su imali iskustva.
5 Većina od njih su biliiskusni balkanolozi, a mnogi od njih su imali iskustva i
6 na drugim mestima, i to u vođenju istraga o ljudskim pravima.

7 Glavni njihov zadatak bio je da intervjuišu pojedince koji su napuštali
8 Kosovo, da od njih dobiju informacije o situaciji na samom Kosovu. Glavna
9 tehnika koja je pri tom korišćena je intervju u četiri oka, to je uobičajena
10 procedura u našoj organizaciji. To se obavlja na nekom mirnom mestu, kad god je
11 to moguće. Bilo je trenutaka u nekoliko slučajeva gde su ovakvi intervjui bili
12 jako kratki, odnosno brzi, jer je bukvalno neko prelazio granicu svojim
13 traktorom pa smo samo imali toliko vremena da ih pitamo odakle ste i zbog čega
14 odlazite. Međutim, velika većina ovih intervjuja je obavljena na nekom mirnom i
15 skrovitom mestu. Često je to trajalo više sati, nekada je bilo više takvih
16 seansi razgovora.

17 Mi ne koristimo upitnike već vodimo intervjuje u otvorenom formatu,
18 narativnom formatu koji dopušta svedocima mogućnost da govore o onome o čemu oni
19 žele da govore. Mi se uzdržavamo od postavljanja sugestivnih pitanja, ali vrlo
20 duboko istražujemo, odnosno ispitujemo ih vrlo iscrpno o tome ukoliko ima neke
21 sumnje i proveravamo sve informacije koje dobijemo, kako bismo ih mogli
22 potvrditi bilo u tom samom intervjuu, ili kroz neke druge intervjuje, ili pak
23 nekim drugim istraživačkim sredstvima.

24

25

26

27

28

29

30

1 Prema tome, od ovih intervjuja koje smo napravili i to u onim *flash*-evima
2 koje ste Vi juče pomenuli, oni su takođe predstavljali deo ovog dela izveštaja
3 "Po naređenju". Takođe smo dodali materijal nakon 12. juna, kada smo mi ušli na
4 Kosovo, tada smo imali jednog istraživača na terenu na Kosovu od 14. juna - ako
5 se ne varam - i on je tamo ostao, odnosno, mi smo ostali prisutni tamo do šest
6 meseci. Za sledećih šest meseci vrlo često se radilo o više osoba. Ja sâm sam
7 otišao dva ili možda tri puta u drugoj polovini 1999. godine. Mi smo nastojali
8 da posetimo ona mesta za koja smo čuli od izbeglica u toku bombardovanja NATO-a.

9 Otišli smo u sela gde su nam ti ljudi rekli da su izvršeni zločini. Kao
10 što sam to rekao - ja sam napisao izveštaj i danas to mogu reći ponovo - bio sam
11 iznenađen koliko su njihovi iskazi bili podudarni. Drugim rečima, detalji koje
12 su nam izbeglice dale u toku bombardovanja su se u velikoj meri poklapali sa
13 onim što smo zatekli na terenu. Imena i mesta koja su nam rečena mi smo mogli da
14 potvrdimo iz razgovora sa drugim pojedincima ili pak posetama tim mestima.

15 P: Hvala. A recite nam, koliko ste otprilike imali ispitivača, dakle
16 ljudi koji su vodili te razgovore, u periodu od marta do juna dok ste
17 prikupljali informacije za taj deo izveštaja?

18 O: Mislite na granici?

19 P: Da.

20 O: Pa, moram to da proverim, ali u svakom slučaju bilo ih je bar
21 šestoro, doduše ne svi u isto vreme, već su se rotirali.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu. A rekli ste da ste i Vi učestvovali u tome?

2 O: Tako je.

3 P: Koliko osoba je bilo intervjuisano?

4 O: Ne mogu Vam reći koliko je ljudi bilo intervjuisano samo u ovom
5 periodu od marta do juna. Mogao bih, međutim, pribaviti tu informaciju ukoliko
6 je to od interesa za Sud. Međutim, znam da je u periodu od marta 1999. godine pa
7 do decembra 1999. godine bilo intervjuisano preko 600 različitih ljudi.

8 P: Da li iz toga mogu da zaključim da je bilo više od 600 intervjuja,
9 dakle, više od 600 ljudi je intervjuisano za potrebe Suda? Možete li reći, molim
10 Vas, je li to broj u tom periodu od marta do juna?

11 O: Tako je.

12 P: Opet nam kratko recite, Vi ste ranije rekli da je metodologija
13 pisanja izveštaja bila manje-više ista za sve delove izveštaja. Možete li nam
14 reći nešto više o tome? I molim Vas da se posebno fokusirate na procedure za
15 kontrolu kvaliteta.

16 O: Ja sam bio glavni sastavljač ili autor tog izveštaja i ja sam napisao
17 dobar deo tih poglavlja, no i neki od mojih kolega su pisali o onim delovima gde
18 su oni vršili istraživanja. Morao bih sada da pogledam izveštaj da bih Vam mogao
19 reći koje sam delove ja pisao na osnovu svog ličnog istraživanja, a koje su oni
20 pisali.

21 Međutim, u svim slučajevima ja sam pregledao i uredio delove koje su oni
22 pisali, a isto tako i oni su pregledali i uređivali onaj deo koji sam ja pisao.
23 Istovremeno, moram da kažem da svi naši izveštaji prolaze kroz veoma rigorozan
24 uređivački proces.

25

26

27

28

29

30

1 U ovom slučaju, jedan spoljni urednik je sve to pregledao, zatim naša pravna
2 služba, a pored toga, poglavlje o statistici je bilo pregledano od strane tri
3 statističara.

4 P: Hteo sam da Vas pitam o tome ko su ta tri statističara.

5 O: Prvenstvena saradnja je bila sa doktorom Patrickom Ballom. On je iz
6 Američkog udruženja za unapređenje nauke, to je AAAS. Zatim smo imali takođe
7 pomoć od još trojice statističara, odnosno četiri ukupno. Doktor Herb Spierer je
8 bio profesor na Univerzitetu Columbia a profesionalni pregled našeg rada je
9 napravio doktor Ray Amith, statističar. I, izvinjavam se, ne mogu sada da se
10 setim imena četvrtog, ali mogu to pogledati, to se nalazi u izveštaju.

11 P: I, na kraju, u vezi sa izveštajem, koji su kriterijumi bili korišćeni
12 - ako je uopšte bilo takvih kriterijuma - u odabiru osoba koje će biti
13 intervjuisane?

14 O: Mi smo odabirali one ljude za koje smo mi smatrali da imaju šta da
15 nam kažu. Mi smo do njih dolazili bilo tako što smo mi sami vršili jedno široko
16 ispitivanje, ili su nas na njih uputili na primer novinari, ili drugi Albanci,
17 zatim razni ljudi koji su radili u drugim humanitarnim organizacijama, koji bi
18 nam rekli: ovo su osobe koje bi trebalo da intervjuišete. Mi bismo tada seli i
19 razgovarali sa tim ljudima.

20 Tačno je - a to smo pomenuli u poglavlju o statističkoj analizi - da
21 naši podaci ne mogu da se ekstrapoliraju i da se primene na celo Kosovo jer smo
22 mi vršili odabir pojedinaca za koje smo mi smatrali da znaju o izvršenim
23 zločinima.

24

25

26

27

28

29

30

1 Prema tome, mi smo veoma svesni ograničenosti, odnosno ograničenja podataka koje
2 smo mi koristili. Prema tome, mi smo vodili računa da ne izvodimo zaključke koji
3 izlaze izvan okvira onoga što pokrivaju sami podaci.

4 P: Ovaj izveštaj govori o događajima u Drenici, Đakovici, Orahovcu,
5 Peći, Prizrenu, Đakovici, Suvoj Reci i Vučitrnu. Možete li nam reći ukratko ili
6 možda rezimirati ovaj izveštaj koji ste dobijali od ljudi u vezi sa prosto tom
7 rekom ljudi koja je odlazila iz tih krajeva? Kakve ste priče od njih čuli?

8 O: Ogromna većina ljudi sa kojima smo razgovarali rekli su nam da su
9 bili prisilno proterani iz svojih sela, mesta ili gradova.

10 G. SEPENUK: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude, mi sada ovde
11 slušamo zaključke svedoka. Zaključke na osnovu podataka koji su prikupljeni i ja
12 imam prigovor na to.

13 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Gospodine Sepenuk, mislim da nam
14 svedok ne govori o tome koji su zaključci već o tome šta je ogromna većina ljudi
15 koji su bili intervjuisani rekla. I mislim da je to prihvatljivo u onom
16 kontekstu koji smo mi već postavili, a tek ćemo prosuditi vrednost ovog
17 svedočenja kad dođe vreme za to. Prema tome, odbacujem Vaš prigovor.

18 G. STAMP: [simultani prevod]

19 P: Dakle, oni su Vam govorili koji su bili razlozi njihovog odlaska i
20 rekli su da je to bilo da su bili proterani iz svojih mesta, i sela i gradova.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Da li su Vam rekli ko ih je proterao?

2 O: Da, mnogi seljani nisu mogli da nam tačno kažu koje su to tačno bile
3 snage, da li je to bila specijalna policija ili policija, ali je bilo vrlo jasno
4 da se radi o vladinim snagama. Dakle, bilo da je bila reč o srpskoj policiji ili
5 pak jugoslovenskoj vojsci, a u nekim slučajevima i lokalnim milicijama i
6 paravojnim jedinicama.

7 P: Hvala Vam, gospodine Abrahams.

8 G. STAMP: [simultani prevod]: Ja sam završio svoje ispitivanje.

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine O'Sullivan?

10 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod] Časni Sude, mi ćemo ići redosledom
11 kako je u optužnici za potrebe ovog unakrsnog ispitivanja.

12 Unakrsno ispituje g. O'Sullivan:

13 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

14 P: Dobar dan, gospodine. Prvo što bih hteo da Vas pitam je nešto što ste
15 pomenuli pre samo nekoliko trenutaka. Rekli ste da je od marta do juna meseca,
16 da ste u to vreme imali svoje ljude u Albaniji i Makedoniji, da je bilo šestoro
17 različitih ljudi u razna vremena, da su oni intervjuisali razne ljude. A zatim
18 ste dodali da od marta do decembra - dakle, posle juna - da ste tada prikupili
19 najveći deo svojih intervjuja, 600 njih.

20 O: Pa, ne mogu Vam tačno sada reći koliki broj je urađen u prvom periodu
21 a koliko u drugom, no ja mogu tu informaciju dobiti za Vas ukoliko Vas to
22 interesuje. Ali sada ne mogu to da Vam kažem, prosto nisam siguran, ne znam.

23 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ukoliko se ovako nešto pojavi, što
24 verovatno nije kontraverzno, međutim jeste materijal za koji Vi smatrate da bi
25 bilo korisno imati ga, možemo se dogovoriti kako da nam oni to dostave nakon što
26 završi svoj iskaz ovaj svedok.

27

28

29

30

1 Ja ću vrlo rado dati takvo uputstvo osoblju Suda da prikupi takve informacije, a
2 može to da uradi i Sudsko veće, ukoliko Vi to želite.

3 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod]

4 P: Da li Vi imate takve podatke?

5 O: Da, baza podataka koju smo pripremili u pripremi ovog poglavlja o
6 statistici, statističkim podacima, je javna. To je otvoreni izvor, prema tome
7 svi ga mogu koristiti. U toj bazi podataka nalazi se mesto i vreme, odnosno
8 datum intervjua.

9 P: A koliko je bilo intervjuišta, dakle ljudi koji su vodili te
10 intervjue između juna i decembra 1999. godine?

11 O: Pa, čekajte samo da se prisetim.

12 P: Poenta je u ovome: Vi ste rekli da ste imali šestoro ljudi koji su se
13 smenjivali u toku NATO-ve kampanje, a intervjui koje ste obavili između juna i
14 decembra, rekli ste da je bilo mnogo više ljudi u tom periodu. Da li ste imali
15 više ljudi?

16 O: U redu, mi smo sasvim sigurno, ja znam, sada mogu da se setim, da je
17 bilo bar pet pojedinaca. Bilo ih je možda i više, međutim bilo ih je bar toliko
18 i imali smo bar jednu osobu u svakom trenutku koja je pokrivala taj teren.

19 P: U izveštaju "Po naređenju" - to je dokument P438 - čuli smo da je bio
20 objavljen 2001.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Tako je.

2 P: Da li znate u kom mesecu?

3 O: Mislim da je to bilo u oktobru.

4 P: I Vi ste upravo nam rekli o tome da ste Vi direktno u tome

5 učestvovali i da ste bili neka vrsta vođe tog projekta, autor ili urednik. Da li

6 je to tačno?

7 O: Tako je.

8 P: Prema tome, taj sâm posao pravljenja prvog nacрта ovog dokumenta, "Po

9 naređenju", recimo, da li bi bilo tačno reći da je to bilo rađeno u prvoj

10 polovini 2001. i drugom delu 2000. godine?

11 O: Tako je.

12 P: A Vi ste radili u Kancelariji Tužilaštva ovog Tribunala u nekim

13 periodima 2000. i 2001. godine, zar ne?

14 O: Tako je. Ja sam ovde bio u aprilu, maju i junu 2000. i u avgustu

15 2001. godine.

16 P: A jedan od razloga zašto ste bili ovde je da prikupljate materijal za

17 potrebe Tužilaštva?

18 O: Tako je.

19 P: A još jedan od vaših zadataka u tom periodu bio je da ste Vi bili

20 istražitelj u Tužilaštvu?

21 O: Pa, moja funkcija je bila istražitelj-analitičar.

22 P: Ali, Vi ste bili i istražitelj, zar ne?

23 O: Ne, moj zadatak je bio da analiziram i prikupljam dokumenta, a

24 istražitelji su, u stvari, vršili analizu samog mesta zločina.

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, Vi kažete da niste bili istražitelj u Uredu tužitelja?
2 O: Ja Vam kažem da sam bio istražitelj-analitičar.
3 P: 2001. godine Vi ste razgovarali sa čovjekom po imenu Batan Haxhiu
4 /Hadžiu/?
5 O: Da.
6 P: Ja ću reći za zapisnik da se njegovo ime piše H-a-x-h-i-u. Dakle,
7 gospodin Haxhiu je bio novinar?
8 O: Da.
9 P: I on Vam je dao potpisanu izjavu?
10 O: Da.
11 P: I to je takozvana službena potpisana izjava za Tužiteljstvo?
12 O: Da.
13 P: Dakle, gospodin Haxhiu je u predmetu *Milošević* svjedočio 23. maja
14 2002. godine i njemu je postavljeno iduće pitanje: "Vi ste razgovarali sa
15 istražiteljem po imenu Fred Abrahams?" Njegov odgovor je bio: "Da." /prevod
16 engleskog transkripta: "Da, da, osim njega je još neko prisustvovao sastanku."/
17 Pitanje: "Je li još netko bio prisutan na tom razgovoru?" /sic/
18 Odgovor svedoka /sic/: "Ja nisam govorio o drugim ljudima, nego se
19 razgovaralo o Fredu Abrahamsu."
20
21
22
23
24
25
26
27
28

1 Pitanje: "Kako se predstavio taj čovjek, kao istražitelj tužitelja?"

2 Odgovor: "Da."

3 Dakle, zašto onda sada pred ovim Sudom kažete, gospodine Abrahams, da
4 niste istražitelj, a gospodinu Haxhiu ste se predstavili kao istražitelj?

5 G. STAMP: [simultani prevod] Mislim da treba prvo svjedoku jasno
6 predočiti o čemu je ovdje riječ.

7 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Pa, sada ulazimo na tehničko područje.
8 Postavlja se pitanje - i tu gospodin Stamp ima pravo - Vi postavljate dva
9 pitanja u jednom pitanju.

10 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod]

11 P: Kada ste razgovarali sa gospodinom Haxhiuom, Vi ste se njemu
12 predstavili kao istražitelj?

13 O: Ja pretpostavljam da imate pravo, ja nisam vidio nikada to
14 svjedočenje.

15 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Ali, gospodine Stamp, mi ovdje
16 govorimo sada o nečemu što je stajalo u transkriptu.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

1 Da li Vi dovodite u pitanje transkript?

2 G. STAMP: [simultani prevod] Ne. Ako se svjedoku postavi pitanje tako:
3 zašto ste se predstavili tom svjedoku kao istražitelj, to znači da svjedok
4 prihvaća da je to doista bilo tako.

5 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pa, gospodine O'Sullivan, tehnički bi,
6 dakle, pitanje trebalo postaviti drugačije.

7 SUDIJA CHOWHAN: [simultani prevod] Mora jedna stvar bili jasna. Kakva je
8 to velika razlika između istražitelja i istraživača?

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Mislim da ne treba odgovoriti na to
10 pitanje u ovom trenutku. Idemo nastaviti sa ovim pitanjima koja su već
11 postavljena. Gospodine O'Sullivan, prije svega treba pitati svjedoka da li se on
12 doista tako predstavio.

13 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod]

14 P: Možete li odgovoriti na pitanje suca?

15 O: Ja se ne sjećam kako sam se predstavio gospodinu Haxhiu. Moguće da je
16 došlo do nekog nesporazuma, jer smo gospodin Haxhiu i ja razgovarali engleski i
17 albanski, tako da je moglo doći i do problema s jezikom. A moguće je i da je
18 gospodin Haxhiu napravio zabunu jer ne razumije točno razliku, no ja se doista
19 ne sjećam točno kako sam se predstavio.

20 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod] Nemam više pitanja.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Dakle, Vi ne želite nastaviti s tim da
2 se svjedok možda ipak predstavio kao istražitelj?

3 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod] Pa, ne. Ja prihvaćam ovo što je
4 rečeno.

5 G. PETROVIĆ: Hvala, Vaša visosti.

6 Unakrsno ispituje g. Petrović:

7 [Svedok odgovara putem prevodioca]

8 P: Dobar dan, gospodine Abrahams, ja bih Vam postavio sad nekoliko
9 pitanja kao nastavak ovoga što je moj kolega krenuo da Vas pita.

10 Vi ste i danas, a i u nekim od Vaših izjava, opisali Vaše... Vaš rad za
11 Tužilaštvo ovog Tribunala. U izjavama pominjete i analize koje ste pripremali za
12 Tužilaštvo ovog Tribunala. Šta sadrže te analize, kojim ste se Vi konkretno
13 pitanjima bavili, i imaju li te analize neke zaključke?

14 O: Pa, imao sam dva glavna zadatka kada sam radio u Tužiteljstvu. Kao
15 prvo, trebao sam prikupljati dokumente na Kosovu nakon rata. Dakle, dokumente
16 koje je iza sebe ostavio ili MUP ili Vojska Jugoslavije, dakle, ili policija ili
17 vojska.

18 Drugi zadatak bio je identificirati političke pregovarače na strani
19 kosovskih Albanaca. Dakle, ljude koji su tijekom ili prije rata imali kontakte
20 sa predstavnicima srpskih ili jugoslavenskih vlasti i to u različitim fazama
21 pregovora koji su se odvijali 1998. i 1999., kako bi od tih osoba doznao sve o
22 informacijama kojima su oni raspolagali u vezi s tim procesom pregovora. Dakle,
23 to su bile moje dvije prvenstvene zadaće.

24 P: Da li ste Vi, u vreme kada ste radili za tužioca ovog Tribunala, da
25 li ste radili i u organizaciji koja je vaša matična organizacija, *Human Rights*
26 *Watch*?

27 O: Ne, nisam. Ja sam te dvije stvari držao potpuno odvojenima i na
28 temelju prethodnog pitanja htio bih to elaborirati.

29
30

1 Dok sam radio za Međunarodni sud, izvještaj "Po naređenju" upravo se
2 uređivao. I, kao što sam jučer rekao, taj postupak uređivanja izvještaja je
3 dugačak i detaljan i zbog opširnosti izvještaja to je trajalo više mjeseci. I u
4 tom razdoblju ja sam radio ovdje na Sudu.

5 P: Hvala Vam, samo bih Vas molio da, ako možemo, da odgovore malo
6 učinimo kraćim da ne bi... da ne bi trošili vreme. Ako možete da se direktno
7 fokusirate na ono što je pitanje, da odmah pređemo dalje.

8 Vi ste u nekim od Vaših javnih istupa - ja Vas mogu, ako je to sporno,
9 podsetiti i u kojima - dovodili u pitanje i način na koji je... na koji su
10 istražitelji ovog Suda pristupali događajima na Kosovu. Da li je to tačno?

11 O: Možete li me uputiti na tu neku izjavu?

12 P: Da, ja mogu da Vas podsetim.

13 G. PETROVIĆ: Molio bih da se dokument P385 pokaže svedoku.

14 P: Radi se o... radi se o Vašem izveštaju ili Vašem članku - ne znam tačno
15 kako bih ga nazvao - koji je rađen za... za institut za... *War and Peace Reporting*.

16 G. STAMP: [simultani prevod] Oprostite, ovo što upravo vidimo je na
17 B/H/S-u. Mislim da bi B/H/S verziju trebalo pokazati samo optuženima, a verziju
18 na engleskom Sudu.

19 G. PETROVIĆ: Te bih molio da se engleska verzija ovog dokumenta onda
20 prikaže u *e-court*u.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Znači, to je poslednji... poslednje dve stranice ovog dokumenta su u pitanju. To
2 bih molio da se pokaže svedoku, obzirom da su ovo... da taj dokument sadrži
3 nekoliko drugih... drugih... 'Nači, poslednje dve stranice.

4 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pretpostavljam da raspolazete
5 brojevima za te dvije posljednje stranice, to bi ste također trebali reći. Ne
6 ERN brojeve, nego brojeve koji se primjenjuju u e-court sistemu.

7 G. PETROVIĆ: Stanice 9 i 10, Vaša visosti.

8 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Hvala. Da li je ovo stranica 9?

9 G. PETROVIĆ: To je stranica 10, Vaša visosti, ja mislim. Ja bih molio
10 stranicu pre ove, dakle 9. Onda 8, dent... d... /nerazgovetno/, stranicu 8.

11 Ja se izvinjavam, Vaša visosti, to su početni problemi u uhođavanju sa...
12 eh, sa ovim sistemom.

13 P: Evo našli smo. Da li je ovo Vaš članak, gospodine Abrahams?

14 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Mislim da ćemo u toj fazi biti do
15 kraja suđenja, gospodine Petrović.

16 G. PETROVIĆ: Da, Vaša visosti, nažalost, i meni se čini. Al' evo,
17 pokušaćemo da učinimo najviše što možemo.

18 P: Možete li nam reći, gospodine Abrahams, o čemu se radi, kakav je ovo
19 članak, za koga je pisan?

20 O: Ne sjećam se konkretno ovog članka, njegovih detalja. No, na osnovi
21 ovoga što vidim, čini mi se da je to pisano za *Institute for War and Peace*
22 *Reporting*.

23 P: Da li se... Sad, pošto ga nema ovde na ekranu, ja sad ne bih da gubimo
24 dalje vreme da... da ga spuštamo dole, ili bih molio da se spusti malo ova
25 stranica malo niže.

26

27

28

29

30

1 G. PETROVIĆ: Ja se izvinjavam još jedanput. Dajte mi, molim Vas, sledeću
2 stranicu jer to očigledno nije ovde. Znači, sl... ovo je bila stranica broj koji,
3 8? Znači, stranicu broj 9. Četvrti paragraf u stranici... na stranici broj 9. Da.

4 P: Dakle, Vi ovde govorite o novom entuzijazmu zapadnih vlada i
5 opredeljenosti za međunarodnu pravdu. O entuzijazmu zapadnih vlada koji se
6 iznenada javlja od početka NATO bombardovanja, a koga do tad nije bilo. Otkud
7 taj entuzijazam, po Vašem sudu? Zašto ste Vi ovo napisali i sadrži li ovo, na
8 izvestan način, kritiku postupanja tih vlada o kojima ovde govorite?

9 O: Da, ovo je izrazita kritika upućena tim vladama. *Human Rights Watch*
10 zalagao se kod vlada da osiguraju potrebna sredstva za ovaj Međunarodni sud,
11 kako bi Sud mogao obavljati svoj mandat, odnosno svoju zadaću. Mi smo pozdravili
12 pozornost koja je 1998. tome posvećena i željeli smo da se to već i ranije
13 dogodilo.

14 P: E sad, u tom kontekstu, Vi dovodite u pitanje činjenicu da najveći
15 broj istraživača Međunarodnog suda koji su delovali na Kosovu, nakon ulaska NATO
16 snaga na Kosovo, jesu upravo istraživači iz zemalja članica NATO, je l' to
17 tačno?

18 O: Ne. Ovaj članak se ne bavi konkretno time. Ovdje se govori o zapadnim
19 vladama koje pružaju finansijsku pomoć kako bi pomogli Međunarodnom sudu
20 općenito i Uredu tužitelja.

21 G. PETROVIĆ: Ja bih... ja bih molio da se spusti ova stranica samo malo
22 niže i da se pogleda treći paragraf odozdo, gde Vi kažete: "Dovođenje
23 istražitelja iz zemalja koje su učestvovala u sukobu, poput SAD i Velike
24 Britanije, rizikuje da podrije kredibilitet Međunarodnog suda kao objektivnog
25 pravosudnog organa, čak i da stvori utisak pravde pobednika."

26

27

28

29

30

1 O: Da, prihvaćam ispravku. Ja se ne sjećam dovoljno dobro ovog članka da
2 bih se sjetio i ovog pasusa, no ja ostajem pri onome što sam tu napisao. Po
3 mojem mišljenju, kredibilitet Međunarodnog suda na području Balkana, u bivšoj
4 Jugoslaviji, je vrlo važan i treba učiniti sve napore da bi se pokazala
5 nezavisnost i objektivnost. A istražitelji, po mojem mišljenju, iz zemalja koje
6 nisu članice NATO-a u tome bi pripomogli.

7 P: Dobro, onda Vas molim - pošto ste bili aktivno uključeni u razne faze
8 rada, mogu slobodno da kažem, na... u ovom predmetu - onda mi kažete ko su bili
9 ljudi koji su vodili istragu ispred Tužilaštva u ovom kosovskom... kosovskom
10 predmetu? Šta su bili po nacionalnosti, iz kojih su zemalja ključni ljudi koji
11 su vodili istragu? To je Vama svakako poznato.

12 O: Tim za Kosovo bio je velik i mijenjao se tijekom vremena. No, sjećam
13 se da ga je vodio jedan Britanac, no u njemu su sudjelovali istražitelji
14 policajci iz mnogobrojnih zemalja, kao Italija, Australija, Pakistan, Velika
15 Britanija. Morao bih više razmišljati da se sjetim i drugih zemalja.

16 P: Kako se zove taj Britanac, kako se zovu... kako se zove pomoćnik,
17 njegov zamenik, iz koje je on zemlje? Ako nam to možete reći, ako znate,
18 naravno.

19 SVEDOK: [simultani prevod] Časni Sude, kao jedno razjašnjenje, nadam se
20 da ovo nisu povjerljive informacije?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pa, mislim - da je riječ o
2 povjerljivim informacijama, tužitelj bi već bio na nogama i već uložio prigovor.

3 SVEDOK: [simultani prevod] U redu.

4 Osoba na čelu istražnog tima za Kosovo bio je Dennis Milner, a njegov
5 zamjenik, za kojeg mislim da je kasnije preuzeo vodeću ulogu, bio je Kevin
6 Curtis.

7 G. PETROVIĆ:

8 P: I ova dva gospodina su po nacionalnosti Britanci, obojica, je li
9 tako?

10 O: Da, to je tačno.

11 P: Pa dobro, u svetlu ove Vaše opaske, za koju ja sasvim držim da je na
12 mestu, ne čini li se onda i Vama da se tu radi o pravdi pobjednika, o pravdi koju
13 istražuju ljudi koji su aktivno uključeni u ono što pokušavaju da istraže,
14 odnosno njihove... njihove zemlje? Upravo ono što Vi ovde kažete, u ovom Vašem
15 članku.

16 O: Ne, to ja uopće ne vjerujem. U mojem članku se govori o slici
17 reputacije Međunarodnog suda kao neovisnog tijela, i ta slika bi se promovirala
18 time da je osoblje raznovrsnije. No, po mojem mišljenju, i gospodin Milner i
19 gospodin Curtis, kao uostalom i drugi istražitelji, obavljali su svoje zadatke
20 na izrazito profesionalan način.

21 P: Pa, samo bih onda Vas molio kratko da mi odgovorite, zašto Vi onda
22 smatrate da dovođenje tih i takvih ljudi na ta mesta rizikuje da podrije
23 kredibilitet Međunarodnog suda?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Zato što u očima građana Jugoslavije to bi moglo izgledati kao da je
2 Tribunal jedna pristrasna institucija.

3 P: Dobro, idemo sad na drugu jednu temu.

4 G. PETROVIĆ: Ja samo imam... Izvinjavam se, Vaša visosti, imam problem sa
5 kompjuterom, izgubio sam sliku.

6 U r... u redu je -

7 Molio bih da se svedoku pokaže dokument P2228, to je... to je komplet
8 njegovih izjava koje je... koje je dao u nekoliko navrata, jer ćemo o tome
9 razgovarati, tako da bude... da bude njemu tu... da bude njemu dostupno.

10 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Da li želite da ima tu kopiju na
11 papiru?

12 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, obzirom na prirodu mojih pitanja, mislim da
13 neće biti potrebno. Hvala.

14 P: Vi u Vašoj drugoj izjavi, ovoj izjavi iz 2002. godine, imate čitav
15 jedan niz činjenica koje navodite iz istorije Kosova i Metohije. Koji su izvori
16 na osnovu kojih ste Vi u toj Vašoj drugoj izjavi - odnosno, u dokumentima koje
17 ste pripremali - koji su korišćeni pri... pri izradi tih dokumenata?

18 O: Samo da Vas zamolim za razjašnjenje, da li Vi to mislite na izjave o
19 kosovskoj istoriji konkretno?

20 P: Da.

21 O: Izvori su bili brojni. Iz javnih dokumenata, kao što su govori,
22 memorandum Akademije nauka, na primer, zatim članci i analize koje su napisali
23 jugoslavenski autori, a i strani autori, kao i moji intervjui i saznanja koja
24 sam imao iz brojnih poseta zemlji.

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, ako ste konsultovali tako brojne izvore, kako onda je moguće
2 da je u toj - na stranici 12 ovog dokumenta koji sam pomenuo - da Vi govorite i
3 navodite da je Ustavom iz 1974. godine, Kosovo dobilo status autonomne pokrajine
4 u okviru SFRJ? Kakav ste to izvor konsultovali gde ste našli ovakav podatak?

5 G. STAMP: [simultani prevod] Možete li nam reći tačno gde se to nalazi u
6 dokumentu?

7 G. PETROVIĆ: Stranica 12, stranica 12.

8 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Dvanaesta stranica.

9 G. STAMP: [simultani prevod] Možete li nam reći broj iz elektronske
10 sudnice?

11 G. PETROVIĆ: E-court broj 12, u ovom dokumentu koji sam pomenuo, P2228.
12 To nije to, nažalost, Vaša visosti.

13 G. STAMP: [simultani prevod] Mislim da mislite na 13. stranicu.

14 G. PETROVIĆ: Ako je tako, ja se izvinjavam.

15 P: Dakle evo, prva rečenica u ovom paragrafu... drugom paragrafu koji
16 vidimo u... na ekranu *e-courta*.

17 O: Žao mi je da se ne sećam tačno izvora od koga smo dobili ovu
18 informaciju. Ali, promene iz Ustava iz 1974. godine, kojima se dao autonomni
19 status i Kosovu i Vojvodini jeste opštepoznata činjenica koja se može naći u
20 brojnim dokumentima.

21 P: Moje pitanje je bilo u vezi notorno pogrešne činjenice koja je
22 sadržana u ovoj Vašoj tvrdnji u ovom paragrafu 2.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Dakle, to je netačno, da je Kosovo postalo autonomna pokrajina 1974. godine, i
2 ne Jugoslavije, nego pokrajina u okviru Republike Srbije, u tome je problem.
3 Dakle, molim Vas za Vaš... za Vaš komentar, ako ga možete dati, ako ne - idemo
4 dalje.

5 O: Mislim da ste u pravu, to jeste bila pokrajina u okviru Srbije, znam
6 da ste u pravu. Mislim da je prosto formulacija u ovom pasusu takva da se može
7 to tako tumačiti, jer ona jeste bila autonomna u okviru SFRJ.

8 P: Dobro. Da li je vama poznato da kosovska autonomija u okviru Srbije
9 postoji od 1946. godine? Da postoji u tom trenutku već punih 30 godina, da to
10 nije ništa novo što je dobilo Kosovo 1974. godine, u odnosu na ono što je
11 postojalo već u celom periodu nakon Drugog svetskog rata?

12 O: Ne, ja ne znam o tome kakav je bio ustavni aranžman pre 1974. godine.

13 P: Dobro onda, kada govorite o navodnom ukidanju autonomije, promenama
14 ustavnim 1988., 1989., Vi zapravo ne znate pravu pravnu i činjeničnu suštinu tih
15 ustavnih promena o kojima govorite?

16 O: Ne, ja ne znam detalje tih amandmana ustava.

17 P: Ja Vas ne pitam za detalje amandmana ustava, ja Vas pitam za ustavni
18 koncept ukidanja autonomije. Dakle, ja naravno ne očekujem da Vi znate detalje
19 ustavnih promena, kad i kako su one vršene, nego Vas pitam samo za tu ključnu
20 činjenicu - nastajanje i ukidanje, o kojoj Vi ovde govorite.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Govorite da je nešto nastalo 1974., a da je ukinuto 1988, odnosno 1990.

2 O: Oprostite, no što biste hteli da ja odgovorim?

3 P: Prihvatate li da su svi naši navodi u vezi toga jednostavno
4 nepotpuni, netačni i površni?

5 O: Ne, ne prihvatam to. Verujem, odnosno smatram da moje ove izjave - to
6 što tu stoji - tačno odražavaju u širim crtama razvoj ustava.

7 P: Ja Vam kažem da to nije tačno, ali obzirom na prirodu Vašeg
8 svedočenja, nećemo se dalje duže na tome zadržavati.

9 U Vašim izjavama pominjete takođe da, u periodu od '70-ih do '90-tih
10 godina prošlog veka, da je jedan veliki broj Srba iseljen sa teritorije Kosova i
11 Metohije? Pominjete da su bili izloženi maltretiranjima, da nisu uvek bili
12 preduzimani koraci da se manjine zaštite i tako dalje.

13 Moje pitanje je: da li je Vaša organizacija ikada istraživala tu pojavu
14 koja je tako dramatično obeležila čitavo jedno... čitavu jednu epohu u Srbiji i
15 bivšoj Jugoslaviji?

16 O: Moja organizacija je formirana 1977. godine i tada je imala veoma
17 ograničenu aktivnost, jer je bila mala i najpre i najviše je bila fokusirana na
18 Sovjetski Savez. Prvi naši radovi u Jugoslaviji, odnosno, posao u Jugoslaviji
19 bio je - ako sam u pravu - 1990. godine. Međutim, period diskriminacije prema
20 Srbima koji Vi pominjete pokriven je kasnije u izveštajima u okviru onih širih
21 informacija.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, u vreme, recimo, '80-ih godina, kada je Vaša organizacija
2 itekako delovala na području zemalja bivšeg istočnog bloka, a i u drugim
3 zemljama sa socijalističkim državnim uređenjem, vi niste se interesovali za
4 položaj i ljudske prava Srba na Kosovu, a koja su očigledno bila dramatično
5 ugrožena u vremenu o kome govorim?

6 O: Ima na desetine zemalja i pitanja koja bismo mi želeli da istražimo
7 širom sveta, u bilo kom trenutku, svakom trenutku. Ja Vam mogu i sada reći koje
8 su to, međutim mi nemamo ni dovoljno resursa, niti kapaciteta da izvršimo
9 istraživanje svih tih pitanja.

10 Međutim, mi se jesmo angažovali u određenom smislu u Jugoslaviji, time
11 što smo izražavali proteste zbog hapšenja političkih zatvorenika. Recimo,
12 naročito se sećam protestnog pisma koje smo napisali u odbranu Vojislava
13 Šešelja, koji je bio zatvoren sredinom '80-ih godina iz političkih razloga i mi
14 smo izrazili protest zbog toga. Prema tome, mi jesmo donekle bili učestvovali u
15 tome, ali nismo vršili iscrpna istraživanja.

16 P: Da zaključimo ovu... da zaključimo ovu temu. Iseljavanje nekol'ko
17 stotina hiljada ljudi za vas nije bilo tema koja je vredna Vašeg angažovanja u
18 '80-im godinama, je li to tačno?

19 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Na to je pitanje već dat odgovor.
20 Mislim da to nije umesno dodatno pitanje.

21 G. PETROVIĆ: Hvala Vaša visosti, prelazim dalje.

22 P: Kažite, molim Vas, ovom časnom Sudu ko je to Robert Gelbard, ako
23 znate.

24 O: Robert Gelbard je bio vrhunski, krajem '90-ih godina, američki
25 diplomata, ne sećam se tačno njegovog položaja i ne znam šta danas radi.

26

27

28

29

30

1 P: Kažite nam, molim Vas, kakvu je ocenu delovanja takozvane
2 Oslobođilačke vojske Kosova Robert Gelbard dao u martu mesecu 1998. godine?

3 O: Gospodin Gelbard je dao dve izjave, koliko je meni poznato, krajem
4 februara 1998. godine, a možda i početkom marta, u kojima je rekao da je OVK
5 teroristička grupa. To je bilo otprilike nedelju dana pre prvog onog sleda
6 događaja u Dreničkoj dolini -

7 P: Ja Vas... ja Vas molim da se... da se zadržavate na onome što su moja
8 pitanja. Dakle, hvala, ja ne pitam za širi kontekst, pitam Vas samo koja je bila
9 njegova... koja je bila njegova ocena i njegov stav o Oslobođilačkoj vojsci
10 Kosova. Da li se Vi slažete s tom kvalifikacijom?

11 O: Mi smo bili vrlo obazrivi i izbegavali korišćenje termina "terorist",
12 "teroristički" i mi smo OVK kvalifikovali kao pobunjeničku grupu, pobunjeničku
13 vojsku, gerilske snage, i koristili smo tu vrstu klasifikacije kada smo
14 procenjivali njihovo ponašanje prema međunarodnom humanitarnom pravu, odnosno,
15 da li ga se pridržavaju.

16 P: Ali dobro, zašto kada je u pitanju jedna organizacija koja - kako ih
17 Vi na više mesta navodite u Vašim raznim izjavama - ubija, kidnapuje, odvodi,
18 zatvara, podmeće bombe, zašto se... zašto nije nazvana svojim imenom? Zašto pojava
19 ne dobija svoje ime, pravo? Zašto se koriste eufemizmi kroz čitav niz Vaših
20 izjava i dokumenata, jer su to sve obeležja terorističkog akta o kome govori i
21 diplomata Gelbard?

22 O: Moj posao i naš posao, naš zadatak kao organizacije jeste da
23 dokumentujemo kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

24

25

26

27

28

29

30

1 Mi smo to činili u vezi sa OVK i koristili smo adekvatne izraze i, po mom
2 mišljenju, to ni na koji način ne nameće tumačenje niti ima konotacije koje ima
3 termin "terorista", odnosno "teroristički".

4 P: A, kako onda... kako onda tumačite tu razliku između vaših stavova i
5 onoga što je oficijelna ocena američke Vlade u jednom trenutku?

6 G. STAMP: [simultani prevod] Pa, ovde sada iznosimo neke presumpcije
7 koje nisu potvrđene činjenicama. Prema tome, prvo mislim da nije to prihvaćeno
8 da je to bila zvanična procena, a drugo pitanje, on traži od njega da pokušava
9 da nasluti koje su namere i smisao koji su druge osobe htele nečemu da pridaju.

10 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, niko -

11 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ne, ne, sačekajte. Ne prihvatom ovaj
12 prigovor, jer ambasador koji je bio u to vreme na službi može se smatrati da je
13 izražavao zvanični stav i, prema tome, ja neću /?ću/ odbaciti ovaj prigovor.

14 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, kao prvo, da kažem da bez obzira na to
15 što je rekao ambasador Gelbard, OVK nikada nije bio stavljen na popis *State*
16 *Department*-ovih terorističkih organizacija. Prema tome, on nije zvanično tako
17 proglašen. A čak i da jeste, bilo je mnogo prilika u toku sukoba kada su se
18 stavovi naše organizacije, *Human Rights Watch*, i stavovi američke Vlade
19 razlikovali. Čak štaviše, mi smo u brojnim prilikama kritikovali stavove
20 američke Vlade. Prema tome, ono što Vi pominjete, dakle ta nedoslednost, samo
21 pokazuje da smo mi bili dosledni /?nezavisni/ u svom radu.

22 G. PETROVIĆ:

23 P: Dakle, da li postoji razlika u oceni nekoga ko ubija, kidnapuje,
24 podmeće bombe, i da se u tome ne slažete vi i američka Vlada?

25

26

27

28

29

30

1 Je l' ja tako mogu da razumem Vaš... Vaš odgovor? Ja ne govorim o brojnim drugim
2 pitanjima gde su razlike moguće, ja Vas pitam za ovo konkretno pitanje.

3 O: Uloga američke Vlade jeste da donosi političke odluke, a uloga moje
4 organizacije je da dokumentuje i objavljuje slučajeve kršenja međunarodnog
5 humanitarnog prava. Prema tome, mi smo se u našem radu rukovodili međunarodnim
6 pravom.

7 P: Gospodine, uz svo poštovanje, ja mislim da to nije odgovor na... na
8 moje pitanje. Ja Vas pokušavam... ako možete da mi odgovorite. Dakle, ako američka
9 Vlada jedno postupanje, jedan način delovanja ocenjuje kao teroristički, iako se
10 Vi u tome razlikujete od takve ocene, da li prihvatate da se Vaša, znači, stav...
11 da je Vaš stav različit od ocena američke Vlade da neko ko - eto, ponavljam još
12 jedanput - pali, ruši i podmeće bombe je terorista, a Vaš stav se u tome
13 razlikuje. Je l' prihvatate to ili ne, ili Vi takve... takvu vrstu delovanja
14 nazivate nekim drugim imenom? Ako postoji neko drugo ime, koje je to?

15 O: Mi se suzdržavamo upotrebe riječi, termina "terorist" ili
16 "terorizam". Mislim da je američka Vlada u brojnim prilikama vrlo glasno
17 kritizirala kršenje koje je vršio OVK, međunarodnog humanitarnog prava, i to u
18 svim sukobima. Ja ne mislim da je američka Vlada koristila riječ "terorist"
19 nakon što je to učinio ambasador Gelbard, no ja mogu samo ponoviti, mi se
20 suzdržavamo korištenja riječi "terorizam".

21 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Gospodine Petrović, ja se slažem da je
22 u potpunosti ovo validno ispitivanje, no u prethodnom pitanju svjedok je dao
23 odgovor da su koristili riječ "gerilske snage", odnosno "pobunjenici".

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja se sada pitam, ima li još ovdje bilo kakvog prostora za ovu vrstu
2 ispitivanja?

3 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, u potpunosti prihvatam Vaš... Vaš prigovor i
4 prelazim odmah na sledeće pitanje koje iz... proizilazi iz toga.

5 P: Dakle, ambasador Gelbard, kako rekosmo, u martu je ocenio kako je
6 ocenio aktivnosti OVK. Kasnije - što ste Vi pomenuli i u čemu ste u pravu -
7 promenjen je način na koji je američka Vlada ocenjivala organizaciju
8 Oslobodilačku vojsku Kosova, iako se njen način delovanja ni u čemu nije
9 promenio, naprotiv, postao je još... postao još drastičniji. Da li, prvo, znate za
10 tu... za tu promenu u načinu kako je ta grupa označavana u oficijelnim stavovima
11 američke vlasti?

12 O: Jedino što ja s tim u vezi znam jesu komentari koje je iznio
13 ambasador Gelbard i nakon toga OVK nije stavljena na popis *State Departmenta* kao
14 teroristička organizacija.

15 P: Kako... kako na razvoj događaja na Kosovu utiče činjenica da, samo
16 nekoliko meseci nakon ove Gelbardove ocene, drugi visoki američki diplomata,
17 Richard Holbrooke, svojom posetom jednom štabu OVK daje legitimaciju
18 organizaciji i takvim načinu delovanja o kome smo govorili maločas? Kako Vi
19 ocenjujete takvu promenu i kako se takva promena odrazila na događaje na terenu?

20 O: Mogu Vam dati svoju interpretaciju, odnosno, analizu na koji način je
21 ta činjenica utjecala na događaje na Kosovu. Da li me to pitate?

22 P: Da.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Po mojem mišljenju, Vlada SAD-a, osobito ambasador Holbrooke, tražili
2 su način da razriješe sukob političkim putem. I na početku nisu bili skloni tome
3 da kontaktiraju OVK, a po mojem mišljenju, po mojoj interpretaciji djelovanja
4 Vlade, to su činili zato što su se bojali da ih ne bi tako legitimizirali.
5 Međutim, u jednom trenutku, čini se da je američka Vlada shvatila da je OVK
6 relevantni faktor i da neće jednostavno nestati i da nikakvo političko rješenje
7 se ne može postići tako što će se oslanjati samo na Ibrahima Rugovu i njegovu
8 stranku. I to je navelo Holbrookea na to da u to vrijeme uspostavi kontakte sa
9 OVK u selu Junik, kao što ste i spomenuli.

10 P: Moje poslednje pitanje na tu temu jeste kako Vi ocenjujete činjenicu
11 da neko ko nije promenio svoj način delovanja, ko je ostao pri tome, pri suštini
12 nečega što je teroristički način postupanja i delovanja, sada postaje legitimni
13 partner? Kako ocenjujete legitimizaciju nekoga ko se s... u svom delovanju služi
14 eminentno terorističkim metodima?

15 O: I, ponovno, mi se suzdržavamo toga da koristimo termin "terorizam".
16 No, po mojem mišljenju postoje dva različita procesa. Postoje politički
17 pregovori i postoji proces koji valja slijediti. Dakle, krivična djela koja je
18 počinila OVK, koja smo mi dokumentirali - dakle, otmice, ubojstva, protjerivanja
19 - ta krivična djela treba kazniti i to ili pred Međunarodnim sudom ili pred
20 nacionalnim sudom na Kosovu i tu nema nikakvih sumnji. No, ono što se događa na
21 političkom planu, tko sudjeluje u pregovorima, to je sasvim drugo pitanje. I, po
22 našem mišljenju, te dvije stvari se razlikuju.

23 P: Ja imam je... op... samo još jednu, više konstataciju nego pitanje, a
24 molim za Vaš komentar.

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, nasilje, ako je u dovoljno velikom... dovoljno velikim razmerama, čini vas
2 legitimnim faktorom u pregovorima. Je li to ono što je Vaše tumačenje ovakve
3 promene u američkoj politici?

4 O: Oprostite, nisam shvatio pitanje.

5 P: Onda je moguće da nije moje pitanje dobro prevedeno. Dakle, ako se
6 neko koristi nasiljem, ako neko koristi nasilje dovoljno dugo i dovoljno
7 intenzivno, to će ga učiniti legitimnim pregovaračem u političkom procesu. Je li
8 to tačno?

9 O: Ja ne mogu u općenitom smislu odgovoriti na to pitanje. No, u slučaju
10 Kosova postalo je jasno meni osobno, na temelju onoga što sam radio na terenu,
11 da je OVK relativno velika organizacija i oružana sila koja je bila i
12 strukturirana i koja je bila funkcionalna. I da nikakvo rješenje za krizu se ne
13 može pronaći bez njihovog sudjelovanja na neki način.

14 P: Bez obzira na sredstva koja se... kojima se služe da bi taj cilj
15 ostvarili?

16 O: Oprostite, ne shvaćam. Mislite sredstvo da se uvuče OVK u pregovore?

17 P: Ne, gospodine. Pričamo o legitimizaciji OVK. Dakle, legitimitet se
18 dobija ako se dovoljno dugo i dovoljno intenzivno i dovoljno rasprostranjeno
19 primenjuje nasilje?

20 O: Ja mogu o tome govoriti isključivo iz perspektive svoje organizacije.
21 Naš posao nije da legitimiziramo nekoga ili da nekome oduzmemo legitimitet. Naš
22 posao je da istražujemo činjenice na terenu. Dakle, mi stupamo u kontakt sa svim
23 relevantnim faktorima, vladinim i nevladinim.

24 P: Hvala, prelazim na drugu oblast. I dalje se bavimo ovom... ovim
25 dokumentom P2228, stranica 18 te... u e-courtu stranica 18 te izjave.

26 G. PETROVIĆ: Ja sad to ne vidim ovde ispred sebe, ali nadam se da sam
27 tačno zabeležio broj. Ovo je stranica 13, stranica 18. E, dobro je, hvala.

28
29
30

1 P: Dakle, poslednji paragraf, vidite poslednji paragraf u ovoj izjavi?
2 Poslednji paragraf, taman kako je bio u onom... onom prikazu koji smo imali u onom
3 trenutku. E, u redu je sad, dakle, sad poslednji paragraf.

4 Vi tu navodite da je "U drugom kvartalu 1998. godine OVK stekao... stekla
5 kontrolu nad otprilike 40% teritorije Kosova."

6 Dalje, da je: "Srpsko civilno stanovništvo naterano zlostavljanjem i
7 terorom, kao i napadima i otmicama i sporadičnim ubijanjem, da napusti svoje
8 domove."

9 Je l'... Tako ste rekli, ako se ne varam.

10 O: Točno.

11 P: Imate li Vi neku procenu koliko od ukupnog broja stanovnika Kosova
12 živi na tih 40% teritorije Kosova? Ako znate, naravno, o kom delu Kosova se
13 radi, i na koji se odnosi tih 40% o kojima Vi ovde govorite.

14 O: Ne. Međutim, područja pod kontrolom OVK bila su prvenstveno ruralna
15 područja, uz iznimku grada Malaševo. Tako da pretpostavljam da je ovdje postotak
16 stanovništva bio relativno mali, u svakom slučaju manji od 40%.

17 P: Dakle, nemate neku preciznu procenu? Il' ne možete da nam je date,
18 što ja potpuno prihvatom.

19 O: Ne.

20 P: Da li se slažete s tim da, zauzimanjem 40% teritorije Kosova u ovom
21 vremenu o kome govorimo - dakle, drugi... "*second quarter of 1998*", kako stoji u
22 ovoj izjavi - da li tih 40% obuhvata i delove Kosova koji su premreženi ključnim
23 saobraćajnicama između istočnog i zapadnog dela Kosova?

24

25

26

27

28

1 O: U nekim područjima, da. Međutim, ja sam upotrijebio termin "labava
2 kontrola" jer, koliko ja znam, Vlada je još uvijek držala kontrolu nad glavnim
3 cestama. OVK je možda kontrolu imao na kratka razdoblja ili tijekom noći, na
4 primjer, ali većina tih glavnih prometnica ipak je veći dio vremena bila pod
5 kontrolom vladinih snaga.

6 P: Da li Vi... da li znate da li su otvorene glavne saobraćajnice od
7 Prištine ka Peći, od Prištine ka Prizrenu? Znate li? Je li moguće njima
8 saobraćati, da li civili mogu da se kreću tuda, da li hrana može da se kreće
9 tuda? Je l' Vam poznato to?

10 O: Da, mislim, većinu vremena su prometnice bile otvorene. Međutim,
11 moguće je da su na određena razdoblja bile zatvorene.

12 P: Da li vam je poznato koliko je napada izvršeno na tim saobraćajnicama
13 u tom vremenu o kome govorimo? Napada od strane OVK na civilna vozila, na vojna
14 vozila, na policijska vozila?

15 O: Ne, ne znam. Mi smo tražili te informacije od vlasti, ali nikada
16 nismo dobili odgovor.

17 P: Da li nam možete reći od koga ste te informacije tražili u vezi tih
18 komunikacija i ko Vam je uskratio odgovor na takvo pitanje?

19 O: Nakon moje istražiteljske /?istraživačke/ misije na Kosovu, u
20 proljeće od maja do juna 1998., u julu ja sam poslao pisma različitim organima
21 vlasti tražeći informacije o napadima na srpske civile. Mislim da je u tim
22 pismima bilo sadržano i to pitanje o žrtvama na strani policije i vojske. No,
23 morao bih to provjeriti da bih bio siguran.

24 P: Mi ovde pričamo o komunikacijama. O tome da li su komunikacije
25 postojale, da li su komunikacije bile otvorene, da li ste se Vi sa tim pitanjem
26 nekome obratili.

27
28
29
30

1 Komunikacije koje znače snabdevanje, koje znače premeštanje, kretanje ljudi
2 slobodno. Dakle, to Vas pitam.

3 O: Pisma o kojima sam govorio ne sadrže konkretno pitanja o cestama i ne
4 sjećam se jesam li bilo što konkretno pitao o prometnicama.

5 P: Dobro, idemo dalje. Da li znate da su dva velika grada na Kosovu bila
6 u potpunom okruženju u to vreme? Dečani i Đakovica, bez ikakve mogućnosti za
7 komunikaciju sa spoljnim svetom. Naravno, u okruženju jedinica OVK.

8 O: Znam da je OVK bio aktivan u Dečanima i u okolici. Također su bili
9 aktivni u okolici Đakovice, no ne znam za to da je Đakovica bila u opsadi, kao
10 što Vi kažete. Moguće je da je u Đakovici dolazilo do pojedinih incidenata no,
11 koliko ja znam, grad je veći dio vremena funkcionirao i bio otvoren u ovom
12 razdoblju o kojem govorite.

13 P: Dakle, da li Vi uopšte znate koliko je napada u ovom periodu o kome
14 govorimo - kasno proleće i leto 1998. godine - izvršeno na vojsku, policiju
15 Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije? Imate li Vi o tome podatke?

16 O: I, ponovno - ne, ne znam konkretan, precizan broj.

17 P: Imate li okvirne podatke? I zašto ih niste pribavili? Dakle, niste ih
18 dobili, kako kažete, od ljudi iz vlasti. Zašto vašim drugim sredstvima i
19 metodima niste prikupljali podatke koji su od značaja za vaše istraž... za vaša
20 istraživanja?

21 O: Mi smo tražili te podatke od raznih organa u Beogradu. Međutim, nismo
22 dobili nikakav odgovor, pa smo bili prinuđeni da se zasnivamo na sekundarnim
23 izvorima, kao što su recimo napisi u štampi u tom periodu.

24 P: I dobro, iz tih sekundarnih izvora, pretpostavljam da ste koristili
25 raspoloživu štampu koja se izlaz... koja je izlazila u Prištini, koja je izlazila
26 u Beogradu.

27

28

29

30

1 Ako ste istraživali i ako ste koristili te izvore, do kakvih ste zaključaka
2 došli? Koliko napada, koliko žrtava, gde su napadi bili?

3 O: Da, to je tačno. Mi smo pominjali izvore koje ste Vi pomenuli, kao i
4 međunarodnu štampu. I mi smo u izveštaju napisali da je bar 100 etničkih Srba,
5 civila, nestalo i to u prvoj polovini 1998. godine; odnosno, da budem
6 precizniji, u toku čitave 1998. godine. To su bili civili koji su živeli u
7 područjima pod kontrolom OVK.

8 P: Gospodine Abrahams, ja sam Vam zahvalan na tom podatku, ali ja Vas
9 pitam nešto drugo. Vaša istraživanja šta kažu? Koliko puta je napadana vojska,
10 koliko puta policija, koliko puta civilni automobili, koliko puta civilni
11 kamioni? Koliko puta i gde? To je bilo u medijima svakodnevno, ako već niste
12 imali druge izvore informisanja sem medija. Šta kažu vaša istraživanja na tu
13 temu?

14 P: Napadi na vojsku su nama bili od interesa zato da bismo bolje
15 razumeli sukob. Međutim, oni nisu od značaja za naše procene jer su vojska i
16 policija legitimni vojni ciljevi.

17 Da samo još dodam da načini i metodi napada jesu vrlo važni da se osredi
18 da li su ti napadi bili proporcionalni i da li su dovoljno diskriminatorni bili.
19 Međutim, u slučaju Kosova mi smo se pre svega fokusirali na to kakvo je bilo
20 dejstvo rata na civile.

21 P: Gospodine Abrahams, ja... jeste da govorimo različitim jezicima, ali
22 čini mi se da Vam se dobro prevodi ono što ja pitam.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 U redu, ako Vam nije od interesa vojska i policija, koliko napada na civile i
2 koliko napada na civilna vozila je bilo na, evo, ovim drumovima o kojima
3 govorim? Ljudi, žena, dece... krenuli su... iz Đakovice su krenuli u...u Prištinu;
4 koliko takvih slučajeva je bilo? Da li znate, da l' Vas je to interesovalo i da
5 li to spada u povredu... u povrede koje su zanimljive za Vašu organizaciju?

6 O: Ne mogu Vam dati napamet statistiku. Ne znam koliko je napada bilo u
7 to vreme.

8 Mogu Vam reći neke konkretne slučajeve koje smo mi istraživali. Na
9 primer, otmica otprilike 80, mislim da je bilo 85 srpskih civila, u gradu
10 Orahovcu od strane OVK. Naknadno je 40 njih pušteno, 35 još uvek se vodi kao
11 nestalo i pretpostavlja se da su mrtvi. Mogu zatim pomenuti otmicu 10 Srba koji
12 su radili u rudniku Belačevac, koji još uvek nisu pronađeni i pretpostavlja se
13 sa su umrli. Mogu Vam pomenuti otmicu raznih pojedinaca i porodica širom Kosova.

14 P: Da li ćete se složiti da je tih napada o kojima ja govorim bilo na
15 desetine, stotine, nekoliko stotina, možda i više? Je l' se slažete sa tom
16 pretpostavkom?

17 O: Možete li biti konkretniji? Napade na civile ili na oružane snage?

18 P: Dakle, napada na civilna vozila, napada na civilne transporte, napada
19 na vojsku koja nije u borbenoj akciji, napade na policiju koja je u a... u... na
20 poslovima sa... patrole, saobraćajne policije, napada na druge državne organe,
21 šumare, na primer, poštare. Slažete li se da je u ovom periodu o kome govorimo
22 da je takvih napada bilo na stotine?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ne mogu Vam dati cifru, ali slažem se da je OVK bio aktivan u to
2 vreme, i u napadanju vojnih ciljeva, kao i u povredama međunarodnog humanitarnog
3 prava kao što su otmice i proterivanja ili ubijanja nekih srpskih civila.

4 P: I slažete se da se to radi... da je ta aktivnost OVK prisutna na veoma
5 velikoj teritoriji? Na gotovo polovini teritorije Kosova i Metohije, i s tim se
6 slažete, pretpostavljam?

7 O: U to vreme OVK je bila jedna pobunjenička snaga koja je bila aktivna,
8 koja je aktivno delovala.

9 P: Hvala.

10 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, ja bih predložio da sada - ako se Vi,
11 naravno, slažete - napravimo pauzu, jer prelazim na jednu drugu temu.

12 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Hvala, gospodine Petroviću.
13 Nastavićemo u deset do jedanaest.

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

15 ... Početak pauze u 10.27h

16 ... Sednica nastavljena u 10.50h

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite. Izvolite sestii.

18 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Petroviću, imate reč.

19 G. PETROVIĆ: Hvala, Vaša visosti.

20 P: Gospodine Abrahams, imam jedno pitanje koje proizilazi iz ovoga
21 prethodnog dela o kome smo razgovarali, ako možete da mi odgovorite. Na moja
22 pitanja na napade na vojsku i policiju u vremenu o kome govorimo, odgovorili ste
23 da to nije bilo predmet Vašeg interesovanja i da se Vi time niste bavili i da su
24 napadi na vojsku i policiju bili legitimni ciljevi, te prema tome nisu bili
25 predmet Vašeg istraživanja. Objasnite mi, molim Vas, kako je moguće da se napad
26 na v... -

27

28

29

30

1 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Mislim da to ne odslikava tačno kakav
2 je bio njegov iskaz, jer je svedok objasnio da su oni /?napadi/ bili predmet
3 interesovanja ukoliko je bilo neproporcionalnih akcija protiv vojske.

4 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, prihvatam.

5 P: Kako je... kako je moguće uopšte legitimno napadati vojsku i policiju u
6 uslovima nepostojanja ratnog stanja? U uslovima gde nema... nema otvorenih
7 oružanih sukoba? Kako je to uopšte moguće legitimno učiniti?

8 O: U našima analizama, kao organizacije, mi smo zaključili da je
9 postojao oružani sukob na Kosovu od kraja februara/početka marta 1998. godine.
10 To je počivalo na našoj analizi činjenica na licu mesta i postojanju OVK kao
11 jednih adekvatno organizovanih oružanih snaga. S obzirom na tu činjenicu, mi smo
12 vršili naša istraživanja uz naročiti osvrt na delovanje rata na civile. Da li je
13 to adekvatan odgovor na Vaše pitanje?

14 P: Želim samo da razumem Vaš stav. Vaš stav je, dakle, da se u jednoj
15 državi, organizovanoj državi, može legitimno napadati vojska i policija i da to
16 čak možda dobije pravnu karakterizaciju oružanog sukoba? Je li to ono što je Vaš
17 stav po ovom pitanju?

18 O: Koliko ja razumem međunarodno humanitarno pravo, takvi napadi nisu
19 zabranjeni. Radi se o načinu na koji je napad vršen i to je ono što se
20 procenjuje u okviru zakona. Međutim, koliko ja znam takođe, u takozvanim
21 unutrašnjim oružanim sukobima napad pobunjeničke grupe može da bude krivično
22 gonjen po domaćem pravu. Prema tome, jugoslovenske i srpske vlasti su bile u
23 pravnoj mogućnosti da hapse i krivično gone one pojedince za koje su smatrali da
24 su izvršili krivična dela kao što su nezakonito posedovanje oružja, otmice ili
25 ubistva.

26

27

28

29

30

1 P: Ili napad na pripadnike vojske ili policije, takođe?

2 O: Da.

3 P: Hvala. Da li Vi imate podatke o - govorimo i dalje o 1998. godini -
4 imate li podatke o snazi Oslobođilačke vojske Kosova? Koliko pripadnika je
5 imala, kako su bili organizovani?

6 O: Koji mesec 1998. godine?

7 P: Znači... 'Ajte da se zadržimo na mesecima juni, juli, avgust 1998.
8 godine.

9 O: U to vreme, OVK je bila još uvek raznoliko organizovana oružana
10 snaga, grupa i, koliko sam ja shvatao u ono vreme, a i nakon istraživanja, nakon
11 toga, ona je bila visoko decentralizovana. Dakle, postojala je centralna
12 komanda, to je tačno, međutim, veliku vlast su posedovali regionalni komandanti
13 na terenu. Mi smo uočili da postoje neke jedinstvene mere; recimo, do septembra
14 1998. godine postalo je neophodno da se dobije - ja mislim da su oni to zvali
15 propusnicom za medije - međutim, u osnovi to je bio dokument koji je dopuštao
16 nosiocu da putuje na teritoriji koju je kontrolisao OVK. A neki pojedinci su na
17 kontrolnim punktovima koji su postojali kontrolisali te dokumente. Prema tome,
18 iz toga smo mi zaključili da je postojao određeni stepen koordinacije i kontrole
19 u to vreme.

20 P: Hvala. Koliko pripadnika je imala OVK u to vreme o kome govorimo?

21 O: Ne znam.

22 P: Kako onda, ako ne znate koliko je pripadnika imala OVK, kako onda
23 izvodite zaključke o adekvatnosti odgovora snaga državne odbrane? Kako onda u
24 čitavom... na čitavom nizu mesta u Vašem izveštaju stoje navodi o
25 neproporcionalnom odgovoru snaga odbrane? Šta je za Vas proporcija ako nemate
26 jedan element za poređenje, brojnost jedi... pripadnika OVK?

27

28

29

30

1 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Mislim da je odgovor koji je ranije
2 dat bio o neproporcionalnim akcijama OVK, zar ne? Prema tome, nemojte
3 pripisivati tom ranijem odgovoru da je tu rečeno da je bilo potrebno da postoji
4 saznanje o njihovom broju. Mislim da je to odvojeno pitanje, gospodine
5 Petroviću.

6 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, preformulisaću pitanje onda.

7 P: Da li su, gospodine Abrahams, da li je reakcija snaga državne odbrane
8 Srbije i Jugoslavije bila adekvatna pretnji, proporcionalna pretnji koju su za
9 nju predstavljale aktivnosti OVK na 40... najmanje 40% teritorije Kosova?

10 O: Po mom mišljenju, na osnovu onih istraživanja koja su vršena na
11 terenu, odgovor vladinih snaga je bio veoma neproporcionalan i nije pravio
12 diskriminaciju...

13 P: Ja Vas ne pitam to.

14 O: ...i to je imalo posledica za civile.

15 P: Gospodine Abrahams, ja Vas ne pitam to. Ja Vas pitam da li je... da li
16 mož'te da zaključite da li je reakcija snaga vojske i policije bila adekvatna
17 pretnji koja je postojala? Ne pitam Vas za nešto što izlazi iz... što z... što
18 zalazi u domen međunarodnog humanitarnog prava. Pitam Vas o vojno-legitimno...
19 policijski i vojno-legitimnom postupanju. Da li je ono bilo proporcionalno
20 pretnji koja je postojala?

21 O: Moj interes nije u tome da li odgovor vladinih snaga na sigurnosni
22 problem odgovara činjenici, nego fokus mogeg rada je na koji način vladine snage
23 odgovaraju na to.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, u Vašem radu i u Vašim izjavama, Vašim dokumentima, nema ništa
2 o tome da li je reakcija na bezbednosnu pretnju bila adekvatna ili ne? Jesam li
3 u pravu?

4 O: Adekvatna na koji način?

5 P: Adekvatna - ja sam to objasnio u prethodnom pitanju - adekvatnost u
6 pogledu pretnji po bezbednost države koju je predstavljala činjenica da je neko
7 zauzeo, na primer, eto, 50% teritorije jedne pokrajine.

8 O: Postojala je aktivna pobuna na Kosovu. Iz perspektive srpskih i
9 jugoslavenskih vlasti postojala je prijetnja sigurnosti. Mi smo to prihvatili,
10 ja to prihvaćam. Naš je interes bio u tome na koji način je država odgovorila na
11 to što su shvaćali kao prijetnju.

12 P: Dobro, idemo dalje. Takođe, Vaša izjava - ova o kojoj govorimo, iz
13 jula 2002. godine - govorimo o periodu neposredno nakon ovih događaja u junu,
14 julu, avgustu, gde Vi govorite, to je stranica 20.

15 G. PETROVIĆ: Ja bih molio da se pokaže stranica 20, u e-courtu stranica
16 20. Molim Vas, spustite još, još malo spustite.

17 Samo trenutak, Vaša visosti, molim Vas.

18 P: Pošto nažalost ne mogu da nađem na ovome, ja ću Vam pročitati jedan
19 deo iz Vaše izjave doslovno. Nadam se da neće biti sporno, da ćete moći da ga
20 prepoznate i da mi odgovorite na... na to... na to... na pitanje koje imam u vezi toga
21 da Vam postavim.

22 G. PETROVIĆ: Naravno, ako Sud dopusti takav... takav pristup.

23 P: "U avgustu je srpska Vlada na Kosovu otvorila 11 humanitarnih centara
24 za pružanje pomoći.

25

26

27

28

29

30

1 Veoma mali broj Albanaca je došao da primi pomoć. Upoznao sam mnogo Albanaca
2 koji su se plašili da priđu predstavnicima srpskih vlasti, s obzirom na žestinu
3 nasilja koje su doživeli."

4 To je iz Vaše izjave iz jula meseca, je l' se sećate Vi ovog paragrafa
5 iz Vaše... Vaše izjave?

6 O: Da, sjećam se.

7 P: Da li znate šta je sadržavala ta humanitarna pomoć koji su srpske i
8 jugoslovenske vlasti želele da pruže ugroženom stanovništvu?

9 O: Konkretno ne, no koliko sam shvatio, riječ je bila o hrani i mislim
10 nekoj medicinskoj opremi.

11 P: Da li iz ovoga što sam pročitao proizilazi da je ta pomoć bila
12 namenjena svim stanovnicima kojima je pomoć trebala, bez obzira na njihov... na
13 njihovo etničko poreklo?

14 O: Da, to je tako bilo prikazano kao cilj ovog projekta. No, po mojem
15 mišljenju, tu nije bila riječ o ozbiljnim nastojanjima vlasti.

16 P: Šta je to što Vas navodi na zaključak da to nije bio ozbiljan pokušaj
17 Vlade, obzirom da Vi u vašoj izjavi dalje govorite - ja to mogu da Vam pročitam
18 - da: "Mnoštvo stanovnika albanske nacionalnosti ne uzima tu pomoć upravo zbog
19 toga što se plaši reakcije pripadnika OVK."?

20 O: To nije na prikladan način prikazano.

21 G. STAMP: [simultani prevod] Možemo li mi pronaći dio te izjave?

22 G. PETROVIĆ: Možemo, evo sad ćemo je pronaći, samo trenutak. Samo
23 trenutak, Vaša visosti.

24 [Odbrana se savetuje]

25

26

27

28

29

30

1 G. PETROVIĆ:

2 P: Vaša visosti, čini mi se da je... da je lakše da pročitam na B/C/S-u tu
3 izjavu, nego da pokušavam da je nađem sad na...na engleskom, što ću svakako pri
4 prvom narednom ispitivanju imati na umu i izjavu ću raditi po engleskoj verziji,
5 a ne po njenoj B/C/S varijanti. Tako da ću, uz Vaše dopuštenje pročitati...
6 pročitacu... pročitacu izjavu iz 2002. godine, gde kaže ovako - prvi paragraf je
7 ovaj koji sam upravo pročitao. Odmah nakon toga sledi paragraf:

8 "I OVK je u toku tog perioda, kao i početkom 1999. godine, činio teška
9 kršenja humanitarnog prava, uključujući uzimanje talaca i vansudska pogubljenja.
10 Njihove žrtve bili su Srbi i Albanci za koje su smatrali da saraduju sa srpskom
11 državom." To je već naredni paragraf u odnosu na ovaj koji sam Vam prethodno
12 pročitao. Nadam se da je sada jasno i da mogu da nastavim ovo... ovu liniju
13 ispitivanja, Vaša visosti?

14 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Gospodine Petrović, od Vas se traži da
15 sporije čitate.

16 No, ovaj pasus ne sadrži izjavu koju ste Vi uklopili u svoje pitanje,
17 odnosno, da Albanci nisu odlazili u centre za pružanje pomoći zato jer su se
18 bojali reakcija OVK.

19 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, to je naravno tačno, ali to je već sledeći
20 paragraf. Dakle, prvi paragraf o kome govorim jeste paragraf gde se govori o
21 centrima za pružanje humanitarne pomoći. Već naredni demonstrira kakva sudbina
22 čeka Albanca ukoliko na bilo koji način saraduje sa srpskom državom. Dakle, ja
23 sam ta dva paragrafa doveo u vezu obzirom da su... da su oni... da su jednostavno
24 deo istog konteksta. Tako da nadam se da može svedok da odgovori sada. Ako ne -

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pitaću ja gospodina Abrahamsa. Kada
2 kažete da ste se susreli s mnogim Albancima koji su se bojali pristupiti srpskim
3 vlastima s obzirom na razinu nasilja koje su pretrpjeli, na koje ste nasilje
4 točno mislili?

5 SVEDOK: [simultani prevod] Oni su govorili o nasilju koje su pretrpjeli
6 od strane srpskih i jugoslavenskih snaga. Drugim riječima, iz njihove
7 perspektive, njima su nudili pomoć oni ljudi koji su ih i protjerali iz njihovih
8 kuća.

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Petrović, molim Vas da
10 nastavite.

11 G. PETROVIĆ: Hvala, Vaša visosti.

12 P: Da li, gospodine Abrahams, možete sada da odgovorite na pitanje koje
13 sam Vam postavio? Mogu da ga ponovim: kakav je uticaj činjenice da OVK
14 zlostavlja, ubija Albance koji sarađuju sa srpskom državom na mogućnost tih
15 ljudi kojima je pomoć potrebna, Albanaca kojima je pomoć potrebna, da tu pomoć
16 prihvate od srpske države?

17 O: Pojedinci sa kojima sam ja razgovarao izražavali su zabrinutost i
18 strah pred državnim vlastima. Međutim, ja prihvaćam ovo što Vi želite reći.
19 Postojalo je, općenito uzevši, zastrašivanje albanskog stanovništva od strane
20 OVK i moguće je da neki seljani, neki pojedinci da su dobili uputu da ne
21 prihvaćaju tu humanitarnu pomoć. Meni to nikada nitko nije rekao, no ja
22 prihvaćam da je to moguće.

23 P: Kažite mi, kakva je to organizacija *World Vision*?

24 O: Koliko ja znam, *World Vision* je humanitarna organizacija iz SAD-a
25 koja je povezana s crkvom, no kojom konkretnom crkvom, ne mogu vam reći.

26

27

28

29

30

1 P: Da li je ta organizacija pružala neku pomoć u februaru 1999. godine
2 na Kosovu, u obnovi nekih kuća ili nešto slično?

3 O: *World Vision* je svakako bila aktivna organizacija na Kosovu, i to je
4 uključivalo i obnovu kuća, no ne znam kada su počeli sa svojim operacijama.

5 P: Da li je ta njihova aktivnost i pomoć pri obnovi kuća bila moguća bez
6 saglasnosti i saradnje vlasti Srbije i Jugoslavije?

7 O: To je pitanje koje morate postaviti toj organizaciji, *World Vision*.
8 No, koliko ja znam, da, takva suradnja je potrebna.

9 G. PETROVIĆ: Molio bih sad, Vaša visosti... Samo t... samo trenutak jedan,
10 molim Vas.

11 [Odbrana se savetuje]

12 G. PETROVIĆ: Molio bih da se svedoku pokaže dokument P386, to je Kosovo: *Rape as*
13 *a Weapon of 'Ethnic Cleansing'*.

14 Samo trenutak, Vaša visosti, da pronađem stranicu koja je odgovarajuća.

15 P: Možete li nam reći... To je knjiga koja, je l' tako, a... sadrži Vaše...
16 sadrži Vaše analize događaja silovanja na... na Kosovu, za koje se tvrdi da su se
17 dešavale u vremenu o kome govorimo. Da li se sećate izjave britanskog ministra
18 spoljnih poslova u to vreme, Robina Cooka, o postojanju nekih logora, kako ih on
19 naziva, za silovane žene na Kosovu u vremenu mart, april 1999. godine?

20 O: Da, sjećam se tih izjava općenito, ne sjećam se konkretnih detalja.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Evo ja ću Vas sad zamoliti da pogledate stranicu... dakle, stranicu 10
2 u *e-court*u, to je stranica 8, inače u samom dokumentu, a u *e-court*u je 10
3 stranica.

4 Evo tu, znači... naredna stranica, ja...ja...ja Vas molim, stranica označena
5 sa ERN brojem 828 - ovo je 827, 828 stranica. Da, evo vidite, molim Vas, ovde
6 prvi... prvi paragraf.

7 Kažite nam, molim Vas, kad je Robin Cook dao tu izjavu?

8 O: Prema ovom izvještaju, to je bilo 13. aprila 1999.

9 P: Mi govorimo o Vašem izveštaju; dakle, ovo je izveštaj koji ste Vi
10 pripremali, odnosno organizacija kojoj pripadate, je l'tako?

11 O: Točno.

12 P: Dakle, 13. aprila 1999. godine, Robin Cook, britanski ministar
13 spoljnih poslova, je ustvrdio da srpske snage... da su srpske snage nedaleko od
14 Đakovice otvorile hotel za silovanje, ili logor za silovanje, je l' tačno?

15 O: Da, tačno.

16 P: Kažite mi, molim Vas, kakvi su zaključci Vaše organizacije u vezi sa
17 ovom specifičnom tvrdnjom gospodina Cooka?

18 O: Mi nismo prikupljali informacije, odnosno dokaze u vezi s ovim
19 navodom.

20 P: Da li ste istraživali ove navode?

21 O: Da, jesmo.

22 P: I zaključak je da je ovo što je Robin Cook rekao netačno?

23 O: Mi nismo uspjeli pronaći dokaze u prilog njegovoj tvrdnji.

24 P: Hvala. Kakav je... kakav je -
25
26
27
28
29
30

1 [Obrana se savetuje]

2 G. PETROVIĆ:

3 P: Kakav je uticaj glasina o silovanjima na stanovništvo na određenoj
4 teritoriji? Kako Vi to obrađujete i opisujete u Vašim izveštajima?

5 O: Po našem mišljenju, takvo mišljenje je vladalo, i vlada još i uvijek,
6 da je došlo do vrlo ozbiljnih incidenata seksualnog nasilja i silovanja
7 počinjenih nad albanskim civilima u to vrijeme.

8 G. PETROVIĆ: Izvinite što prekidam, Vaša visosti. Ja molim da pokuša da
9 odgovori na moje pitanje. Ja ne pitam da li je bilo, šta je bilo. Ja pitam kakav
10 je uticaj glasina, i molio bi' da ako svedok može da svoj odgovor zadrži na... na
11 onome što je moje pitanje. A, naravno, sve ovo drugo bilo je predmet ispitivanja
12 uvaženog kolege tužioca, to je sadržano u dokumentima koji će možda ili možda ne
13 biti prihvaćeni. Prema tome, ne vidim potrebu da on sad priča mimo onoga što je
14 moje pitanje, troši bespotrebno vreme časnog Suda.

15 G. STAMP: [simultani prevod] Ja ulažem prigovor na pitanje koje je
16 postavljeno i ponovno se postavlja. Kakav je učinak glasina - to je vrlo
17 općenito, nije jasno, nije određeno pitanje.

18 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Petrović?

19 G. PETROVIĆ: Vaša visosti, to pitanje je nešto što je sadržano u
20 izveštajima po kojima govorimo, a proizilazi direktno iz onoga što je moje
21 prethodno pitanje bilo. Dakle, izjava Robina Cooka je glasila -

22 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da li se Vaše pitanje odnosi na ono
23 što je rekao Cook? Dakle, da li se temelji na tome da Cookova izjava nije bila
24 utemeljena, da li Vi to opisujete kao glasinu?

25

26

27

28

29

30

1 G. PETROVIĆ: Da, Vaša visosti. Dakle, očigledno je -

2 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ako je to glasina, onda se pitanje
3 odnosi na to.

4 Dakle, pitanje je: kakav je učinak tog navoda za koji se čini da... na
5 temelju istraživanja koje je vodio gospodin Abrahams, kakav je učinak te izjave
6 bio na ovu zajednicu? Da li je to Vaše pitanje?

7 [Obrana se savetuje]

8 G. PETROVIĆ: Da, Vaša visosti.

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Abrahams?

10 SVEDOK: [simultani prevod] Da, časni Sude, upravo sam pokušavao
11 odgovoriti upravo na to pitanje. Zbog ozbiljnih krivičnih djela seksualnog
12 nasilja koje smo mogli dokumentirati, mi smo bili vrlo zabrinuti zbog navoda
13 političara za koje se činilo da nisu utemeljeni ili barem ne utemeljeni na
14 činjenicama. Jer, to je utjecalo u negativnom smislu na kredibilitet stvarnih
15 krivičnih djela koja su počinjena.

16 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ali, to ne odgovara na pitanje koje je
17 Vama postavljeno, a to je: kakav je to učinak imalo općenito na zajednicu?

18 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, djelomično je moglo utjecati na zajednicu
19 na taj način da razblaži upravo ono što jest bilo dokazano tijekom istraga.

20 Osim toga, po mojem mišljenju je postojao politički učinak i mogu samo
21 pretpostaviti što je bila namjera Robina Cooka, koja je u to vrijeme bila da se
22 pruži politička podrška nastojanjima NATO-a, i mogu samo pretpostaviti da su
23 njegovi komentari imali upravo to za cilj.

24

25

26

27

28

29

30

1 [Obrana se savetuje]

2 G. PETROVIĆ: Hvala Vaša visosti, nemam više pitanja.

3 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Hvala, gospodine Petrović.

4 Gospodine Sepenuk, izvolite.

5 G. SEPENUK: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

6 Unakrsno ispituje g. Sepenuk:

7 P: Gospodine Abrahams, dobro jutro. Moje ime je Norman Sepenuk i ja sam

8 jedan od odvjetnika generala Ojdanića.

9 G. SEPENUK: [simultani prevod] Molim da se na ekran postavi dokazni

10 predmet Optužbe 544, druga stranica.

11 Mogu li pretpostaviti da je to i na Vašim ekranima, časni Sude?

12 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da, ja to imam pred sobom.

13 P: Gospodine Abrahams, i Vi imate ovaj tekst?

14 O: Da.

15 P: Gospodine, prepoznajete, ovo je jedno pismo od 20. jula 1998., čiji

16 je autor Holly Cartner, izvršni voditelj *Human Rights Watch*-a za Evropu i

17 srednju Aziju. Da li ste Vi to napisali, a gospodin Cartner je potpisao?

18 O: Ako se spustimo na potpis, ja Vam onda mogu na to odgovoriti.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja se ne sjećam, no na temelju moje analize, mojeg rukopisa, ja sam potpisao ovo
2 pismo u ime Holly Cartner koja me je za to opunomoćila. Morali bismo provesti
3 analizu rukopisa da bismo to potvrdili.

4 P: Nije nam potreban vještak.

5 Da li je bila Vaša zamisao da se pošalje ovo pismo?

6 O: Ovo je jedno standardno pismo kojim se traže informacije od vlasti.

7 P: Mislim da ste jučer rekli da biste to karakterizirali kao pismo kojim
8 se postavljaju pitanja.

9 O: Da, mislim da bi to bilo točno.

10 P: To ste jučer rekli?

11 O: Da.

12 P: Dakle, u ovom pismu nema ničega što biste Vi karakterizirali kao
13 nekakvu implicitnu optužbu u vezi s kršenjem međunarodnog humanitarnog prava?

14 O: Mislite upućeno vlastima?

15 P: Ne, mislim bilo što u ovom pismu. Uzmimo, na primjer, prvo pitanje:
16 "Koliko je vojnika Vojske Jugoslavije poginulo na Kosovu od januara 1998.?"

17 Dakle, Vi želite jednostavno odgovor na ovo činjenično pitanje.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Da stavimo ovo pitanje u kontekst. Ovo pismo nosi datum od 20. jula
3 1998. Vratimo se malo u vremenu na kraj drugog kvartala 1998. godine. U to
4 vrijeme OVK je preuzeo barem laganu kontrolu nad 40% teritorija?

5 O: Da.

6 P: Tijekom tog razdoblja, srpska sela i seljani na tom području bili su
7 izloženi teroru. Bili su otimani, ubijani sporadično i protjerivani?

8 O: Da.

9 P: Točno je isto tako, zar ne, da je dan prije ovog pisma - dakle, 19.
10 jula 1998. - započela je prva veća ofanziva OVK kada su htjeli zauzeti grad
11 Orahovac?

12 O: Točno.

13 P: Dakle, pismo nosi datum 20. jula i u to vrijeme se mnogo toga
14 događalo?

15 O: Da, to je bio dinamičan period.

16 P: Dan prije napada na Orahovac, u to vrijeme otprilike 40% područja je
17 pod kontrolom OVK?

18 O: Da.

19 P: Dakle, srpske vlasti su imale mnogo posla u to vrijeme?

20 O: Da.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A Vi njima ipak dajete deset dana vremena da odgovore na to pitanje,
2 da li je to tačno?

3 O: Ne vidim tačan datum na kraju tog pasusa. Da li tu stoji juli?
4 Odsečeno je, ne vidim tačno, ali pretpostavljam da jeste juli. Da, to je tačno,
5 dali smo im deset dana.

6 P: Znači, vreme od deset dana da odgovore?

7 O: Tako je.

8 P: Da li ste Vi to pismo poslali *e-mailom*?

9 O: Ako se dobro sećam, to pismo je poslato faksom.

10 P: I, ako sam dobro shvatio, nije bilo odgovora?

11 O: Tako je.

12 P: A da li ste tada... koja je najbliža kancelarija organizacije za
13 ljudska prava Beogradu?

14 O: Geografski, verovatno je to bio Brisel u to vreme.

15 P: I Vi ste sigurni da je faks stigao?

16 O: Da.

17 P: Imate li zapis o tome? Da li možete to posvedočiti ovde? Da li imate
18 zapis koji potvrđuje da je taj faks stigao na svoju destinaciju?

19 O: Da bih Vam odgovorio na pitanje, moram da Vam objasnim kako smo mi
20 distribuirali ova pisma.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: U redu.

2 O: Oni se šalju kroz faks, i to preko jednog servera na kompjuteru koji
3 okreće broj i ne prestaje da okreće broj sve dok faks nije uspešno poslat.

4 P: A, pošto niste dobili nikakav odgovor nakon nekoliko dana, da li Vam
5 je palo na pamet da bi trebalo možda pokušati ručno to uručiti?

6 O: Ne sećam se da li je o tome razmišljano, ali to fizički nikada nije
7 uručeno.

8 P: U redu. A da li ste pokušali da telefonirate i saznate od bilo koga u
9 vojsci, kako sam shvatio?

10 O: Ne sećam se u to vreme da li je to učinjeno. Međutim, mnoga pitanja
11 su pokretana i lično i to onda kada sam ja imao susrete, sastanke sa gospodinom
12 Boškom Drobnjakom u Prištini u toku moje misije istraživanja i ja sam zatražio
13 konkretnu informaciju od njega. On je rekao da nema ovlašćenje da mi odgovori.

14 P: Prema tome, Vi ste već govorili o više pitanja koja su sadržana u tom
15 pitanju /?pismu/?

16 O: Pa, moram da pogledam koje su to stvari pomenute u pismu da bih Vam
17 tačno rekao šta je to o čemu sam razgovarao sa gospodinom Drobnjakom.

18 P: Pa, Vi ste se sreli sa gospodinom Drobnjakom 11. juna 1998.

19 O: Moram to proveriti.

20 P: Ja Vam to tvrdim, Vi ste to rekli.

21 O: Onda prihvatom, da.

22 P: I Vi ste bili sa srpskim ministrom informisanja u Prištini, je li
23 tako?

24 O: Tako je.

25

26

27

28

29

30

1 P: On nije odbio da razgovara sa Vama?

2 O: Pristao je da razgovara sa mnom, da.

3 P: Da li ste imali širok, sveobuhvatni razgovor?

4 O: Koliko se sećam, to je razgovor koji je trajao 30 do 35 minuta o
5 stvarima na Kosovu.

6 P: A da li ste govorili o više stvari?

7 O: Razgovarali smo o - hoćete li da Vam konkretno kažem?

8 P: Da, molim Vas.

9 O: Pa, sećam se da je gospodin Drobnjak rekao da je OVK teroristička
10 organizacija. On je o njima govorio kao o teroristima. Sećam se da je on rekao
11 da su srpske i jugoslovenske snage na to imale adekvatnu reakciju. Ja sam mu
12 postavio dva konkretna pitanja. Jedno se odnosilo na neke informacije koje smo
13 dobijali, da državne vlasti blokiraju ispostavljanje humanitarne pomoći etničkim
14 Albancima. A on je odgovori da je Vlada to učinila zbog toga što su neke od tih
15 organizacija takođe i OVK-u dostavljale opremu, mada nije bio konkretan o čemu
16 se radilo. A drugo - ako se dobro sećam - ja sam njemu podneo spisak etničkih
17 Albanaca koji su nestali, i zatražio sam da mi dâ bilo kakve informacije koje o
18 tome ima.

19 P: Znači, gospodin Drobnjak je u osnovi branio stav Vlade?

20 O: Tako je.

21 P: I on je tvrdio da se srpske vlasti bore protiv terorista i da su
22 njihovi postupci, odnosno ono što su preduzimali, opravdani?

23 O: Tako je.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A zatim dalje u ovom pismu, Vi ste pitali vojsku - upotrebiću izraz
2 vojska - Vi ste rekli da niste ni sa kim konkretno razgovarali, je li tako, u
3 vreme kada ste poslali pismo?

4 O: Ne.

5 P: U redu. Vi ste to poslali vojsci, je li tako?

6 O: Mislim da smo poslali informativnoj službi vojske.

7 P: Oprostite, a gde to stoji?

8 O: Mislim da je to na naslovnoj stranici faksa.

9 G. SEPENUK: [simultani prevod] Molim da vidimo to na trenutak na
10 monitorima.

11 P: To će biti na prvoj stranici? Informativna služba, je li tako?

12 O: Tako je.

13 P: A gospodin Drobnjak je bio u srpskom ministarstvu za informisanje?

14 O: Tako je.

15 P: On je bio ovlašćeno lice da razgovara sa Vama o ovim pitanjima?

16 O: Tako je.

17 P: I Vi ste s njim razgovarali u junu?

18 O: Tako je.

19 P: Jedno pitanje je bilo u ovom pismu: "Da li nam možete dati bilo kakve
20 vojne izveštaje o vojnim akcijama na Kosovu od januara 1998. godine?"

21 I sada ja Vas ozbiljno pitam - dakle, ne olako - da li ste Vi zaista
22 očekivali da Vam Vlada pošalje vojne izveštaje?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Zar ne mislite da tu postoji određeni stepen poverljivosti, da Vlada ne bi tako
2 nešto slala organizaciji *Human Rights Watch*?

3 O: Moj je posao da postavljam pitanja, a Vlada treba da odluči o tome na
4 šta će odgovoriti.

5 P: Da, ali poverljivost u bilo kojoj organizaciji - naročito kad se radi
6 o ljudskim životima i naročito s obzirom na situaciju koja je tada vladala i rat
7 između jugoslavenskih snaga i OVK - bila bi vrlo značajna, zar ne?

8 O: Pa, bio bih iznenađen da je vojska meni poslala svoje interne
9 dokumente.

10 P: Dakle, Vi ste postavili pitanje, ali u stvari praktično niste
11 očekivali da dobijete odgovor?

12 O: Pa, u ovom konkretnom slučaju, bio bih iznenađen da su nam poslali
13 vojne dokumente.

14 P: A ta ista poverljivost, to je pitanje koje je značajno i za Vašu
15 organizaciju?

16 O: U kom smislu poverljivost?

17 P: Pa, recimo poverljivost izveštaja ili intervjua?

18 O: Pa, postoji razlika između izveštaja i intervjua.

19 P: U redu. Da kažemo onda intervjua. Ako sam ja dobro shvatio, knjiga
20 "Po naređenju" u osnovi je zasnovana na intervjuiima nekih 600 kosovskih
21 Albanaca, je li tako?

22 O: Za period u tom izveštaju koji pokriva mesece od marta do juna 1999.,
23 to je tačno.

24 P: Ja o tome i pitam.

25 O: Tako je.

26

27

28

29

30

1 P: Vi ste rekli da ste Vi odabrali one pojedince koji imaju šta da kažu?

2 O: Tako je.

3 P: A zatim ste se ispravili par sekundi kasnije, pa ste rekli da ste Vi
4 zapravo tražili specijalno "pojedince koji su imali saznanja o zločinima"?

5 O: Tako je.

6 P: Vi niste tražili nikoga ko je imao eventualno oslobađajuće
7 informacije, Vi ste tražili specijalno ljude koji su imali optužujuće
8 informacije?

9 O: Mi smo tražili ljude koji su imali šta da nam kažu. A kada bi nas te
10 priče, to što su oni imali da kažu nekuda odveli, mi smo o tome izveštavali. Ima
11 primera u knjizi "Po naredjenju" srpskih policajaca i vojnika jugoslovenske
12 vojske koji su adekvatno moralno i legalno postupali u svemu tome; mi smo i to
13 izvestili.

14 P: U redu.

15 O: Dakle, imamo i primer svedočenja koje je prethodno ovde izrečeno, ove
16 informacije koje je dao Robin Cook. Prema tome, mi smo vrlo pažljivi bili da
17 objavimo sve oslobađajuće informacije. Ako bismo naišli na to, mi bismo i tu
18 osobu potražili. Mi smo aktivno tražili osobe koje su imale saznanje o
19 događajima na terenu.

20 P: Ako biste saznali slučajno, manje ili više, da neki pojedinci
21 raspolažu oslobađajućim informacijama, vi biste ih potražili?

22 O: Tako je, ili ukoliko bi nam bila skrenuta pažnja na te pojedince.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ali Vi niste aktivno tražili te pojedince koji su imali oslobađajuće
2 činjenice. Naprotiv, Vi ste aktivno tražili pojedince koji su imali saznanja o
3 krivičnim delima, odnosno zločinima?

4 O: Saznanje o zločinima - ili možda treba to da malo pojasnim - saznanje
5 o onim zločinima koji su već bili prijavljeni. Dakle, o tome je reč. Prema tome,
6 kada smo vodili istraživanja u nekom konkretnom selu, mi bismo onda bacili jednu
7 široku mrežu, da tako kažem, i intervjuisali pojedince, skupljali dokumente,
8 posećivali mesta zločina da bismo dobili široki spektar informacija, što širi
9 mogućí, kako optužujućih, tako i oslobađajućih.

10 P: A kao što ste rekli u svom odgovoru na jedno pitanje koje je postavio
11 sudija juče - oprostite, brišite ovo.

12 Odnosno, oprostite, nemojte to brisati.

13 Dakle, sudija Bonomy je rekao vi ste tražili one prve nagoveštaje,
14 odnosno smernice koga da tražite?

15 O: U toku istraživanja mi bismo, kao i novinari, tražili te prve
16 inicijalne tragove, zatim ih sledili i zatim bismo prikupljali svaki komad
17 informacija do koga smo mogli doći.

18 P: I Vi ste radili sa tužiocem u jednom periodu u tom vremenu? Vi ste to
19 rekli, 2000. i 2001. godine.

20 O: Tako je.

21 P: I mislim da bi onda bilo korektno ako bih rekao, ili tačno da kažem,
22 da ste Vi te svoje prve izvore takođe stavili na raspolaganje Kancelariji
23 tužilaštva?

24 O: Neke od njih, da.

25 P: Mislim, da li ste Vi... Pretpostavljam da ste Vi optužujuće informacije
26 koje ste imali slali OTP-u?

27

28

29

30

1 O: Tako je.

2 P: I da li ste Vi predočili svih 600 intervjua Tužilaštvu?

3 O: Ne.

4 P: A zbog čega?

5 O: Pa, pisane izjave svedoka ili zabeleške sa naših intervjua su

6 vlasništvo *Human Rights Watch*-a, i mi njih ne dajemo nikome izvan organizacije

7 bez konkretnog i vrlo specifičnog zahteva. Mi smo Tribunalu dali imena

8 pojedinaca, uz odobrenje tih pojedinaca koji su imali saznanje o nekom

9 konkretnom incidentu, i Tribunalu smo takođe predočili i naše nalaze u onom

10 smislu kao što su oni izveštaji koje smo ovde predočili juče i danas.

11 P: A da li je bilo koji pripadnik OTP-a u bilo kom trenutku od Vas

12 zatražio primerke tih 600 izjava, intervjua?

13 O: Ne, koliko je meni poznato.

14 P: Dakle, nije bilo takvog zahteva od gospodina Stampa, gospodina

15 Hannisa ili bilo koga iz Tužilaštva da predate te obrasce? Da li ste sigurni u

16 to, gospodine?

17 O: Mislite zahtev da mi Tužilaštvu damo te informacije?

18 P: Tako je.

19 O: Pa, ne znam da je postojao takav zahtev.

20 G. SEPENUK: [simultani prevod] Gospodin Stamp je juče rekao - možda

21 možete to razjasniti - da je takav zahtev bio učinjen.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STAMP: [simultani prevod] Ne, ne, mi smo - a ne znam da li je ovo
2 nešto o čemu treba razgovarati pred svedokom - no, mi smo od svedoka tražili da
3 nam kaže gde možemo da nađemo neke dokumente. A svedok nam je rekao da te
4 dokumente možemo naći tu i tu. I mi smo u procesu toga sad. Mi nismo od ovog
5 svedoka tražili te dokumente.

6 G. SEPENUK: [simultani prevod] Hvala.

7 P: Dakle, bilo je razgovora sa gospodinom Stampom, bar o tome na koji
8 način doći do tih dokumenata?

9 O: Tako je.

10 P: A, s obzirom na posao u OTP-u, u tome da je u izradi optužnice i
11 prikupljanju dokaza za Optužbu, Vi kažete da ni u jednom trenutku nešto što bi
12 bilo vrlo dragocen dokument za njihov rad, tih 600 intervju, odnosno izjava,
13 niko nije zatražio?

14 O: Ono što je bilo u ovim informacijama, što je bilo šifrovano, mi te
15 konkretne informacije, odnosno izjave, nismo dobili zahtev da im damo.

16 P: A zar im niste dali tu kolekciju podataka?

17 O: Pa, koliko znam, moram da potvrdim to, da proverim. Međutim, mislim
18 da je ta kolekcija dokumenata, odnosno podataka, javno na raspolaganju svima,
19 ali moram to da proverim.

20 G. SEPENUK: [simultani prevod] Svakako ću Vas zamoliti da nam kažete...
21 Pa, ja bih sigurno zatražio da se nešto tako uradi od Tužilaštva.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li znate, gospodine, kakav je bio stav Vaše organizacije ili Vaše
2 bivše organizacije u stavljanju na uvid takvih informacija?

3 O: Naša je politika bila, ako bi netko zatražio konkretno od nas
4 informacije, mi smo o tome odluku donosili od jednog do drugog slučaja.

5 P: Pa, Vi - budući da ste radili za Tužiteljstvo - da li Vam je ikada
6 palo na pamet da kažete: Pa mi imamo više od 600 izjava, vama bi bilo korisno da
7 ih pogledate?

8 O: Pa, ne, nije mi to palo na pamet, i to iz dva razloga. Kao prvo, naši
9 nalazi, zaključci koji su izneseni u našim izvještajima, u "Po naređenju" i
10 drugim izvještajima, jasno daju do znanja kakve smo dokaze prikupili. A, kao
11 drugo, istražitelji Tužiteljstva morali su provesti svoje vlastite intervjue,
12 prikupiti vlastite informacije kako bi onda naše izvještaje mogli koristiti kao
13 neku vrstu upute, odnosno smjernica u smislu obrasca napada, koja su sela
14 zanimljiva, koja ne. Ali, istragu su morali provesti njihovi vlastiti
15 istražitelji.

16 P: Dakle, Tužiteljstvo je zapravo više koristilo Vaše materijale kao
17 sirov materijal da bi sâmo prikupilo svoje informacije?

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da, to je na kraju tako završilo.

2 P: Kada ste Vi pisali te izvještaje, recimo od avgusta 1998. godine,
3 mislim da se može reći da Vas ne možemo nazvati nezainteresiranim promatračem
4 tog procesa?

5 O: Pa, to ovisi o tome kako Vi shvaćate nezainteresiranog promatrača.

6 P: Pa, niste li Vi već rekli, već početkom augusta 1998., da bi
7 prvenstveni prioritet američkih vlasti trebao biti da se donese optužnica protiv
8 gospodina Miloševića?

9 O: Mislim da da, no htio bih znati točno što mislite.

10 P: Pa, ja mislim da Vi znate o čemu ja govorim. Vaš članak u *Herald*
11 *Tribune*-u od 5. augusta 1998. godine, Vi kažete upravo to i to ste rekli i na
12 postupku protiv Miloševića.

13 O: Da, sjećam se tog članka.

14 P: Dakle, 5. augusta 1998. Vi ste rekli da bi: "Prvi prioritet američkih
15 vlasti trebao biti optužnica protiv Miloševića."?

16 O: Da, to sam rekao.

17 P: I, Vi ste imali taj stav cijelo vrijeme dok ste prikupljali
18 informacije, pisali izvještaje, surađivali sa Tužiteljstvom. Dakle, cijelo to
19 razdoblje o kojem sada svjedočite.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja to ne bih opisao kao svoj općeniti stav, nego bih rekao da je tu
2 riječ o tome kako sam ja pristupao problemu o kojem sam vodio istragu na terenu.

3 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Aleksić, izvolite.

4 G. ALEKSIĆ: Hvala, Vaša visosti.

5 Unakrsno ispituje g. Aleksić:

6 [Svedok odgovara putem prevodioca]

7 P: Dobar dan gospodine agb... Abrahams, ja sam Aleksandar Aleksić, advokat
8 iz Beograda i zastupam generala Nebojšu Pavkovića i postaviću Vam samo nekoliko
9 pitanja. Pre svega, hteo bih da se nadovežem na kolegu Sepaneka, ko... i da -

10 G. ALEKSIĆ: Molim da nam se predoči isti ovaj dokument, P544.

11 P: Vi ste se, odgovarajući na njegova pitanja, izjasnili da ste Vi, što
12 se druge strane tiče, Vi praktično autor ovog pisma i da ste po ovlašćenju
13 gospođice ili gospođe Holly Cartner isto i potpisali?

14 G. ALEKSIĆ: Druga strana dokumenta.

15 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Moramo za to vidjeti drugu stranicu.

16 SVEDOK: [simultani prevod] Da, to je tačno.

17 G. ALEKSIĆ: Ja... ja se izvinjavam sad, moliš... možete li se izjasniti, e -

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. ALEKSIĆ: Molim da ste vratimo na prvu stranicu dokumenta.

2 P: Gospodine Abrahams, da li možete da se izjasnite, pošto je ovo
3 formular za faks, je li, ko je ovo rukom napisao, ovaj tekst: "Vojska
4 jugoslavije, Kosovo Command, information service" i ispod toga "služba za
5 informisanje"?

6 O: To je moj rukopis.

7 P: Da li primećujete da na ovom formularu stoji mesto da se upiše broj
8 faksa na koji se taj dokument šalje?

9 O: Da, postoji za to prostor.

10 P: Zar nije bilo logično - ako ste Vi adresirali, da kažemo, ovo pismo -
11 da Vi ili neko do vaših potčinjenih saradnika napiše broj faksa na koji se to...
12 to pismeno šalje?

13 O: Katkada se taj broj unosi, a katkada ne. U ovom slučaju nije unesen.

14 P: Pa kako znamo na koji broj je poslat taj faks, odnosno taj dokument?
15 Imate li dokaz o tome?

16 O: Da bih odgovorio na to pitanje, morao bih pogledati naše popise
17 kontakata u Njujorku, kako bih Vam mogao reći na koji je tačno broj ovaj faks
18 poslan.

19 P: Ja se stvarno izvinjavam, gospodine Abrahams, možda nisam dobro
20 pratio, ovaj, transkript, ali zar niste danas rekli da je... da je najbliža
21 kancelarija bila u Briselu i da je to iz Brisela poslato? Ako grešim, ja se
22 stvarno izvinjavam.

23 O: Pitanje se odnosilo na najbliži ured, a to jest u Briselu, no ovaj
24 faks, kao i drugi faksovi slali su se iz Njujorka.

25

26

27

28

29

30

1 P: Izvinjavam se, prihvatam Vaše objašnjenje. Pošto ste Vi lično
2 napisali rukom ove reči; znači, ovde piše: "Vojska Jugoslavije, *Kosovo Command,*
3 *information service*", je l' tako? Da li znate gde se nalazi i da li u Vojsci
4 Jugoslavije postoji inform... Kosovska komanda, kao naziv "Kosovska komanda"?

5 O: Na osnovi onoga što danas znam, ja bih to danas drugačije napisao. Ja
6 bih tu napisao ili služba za informisanje 3. armije ili Prištinski korpus. No,
7 na temelju onoga što sam znao i razumio u to vrijeme, ja sam adresirao faks na
8 ovakav način.

9 P: Hvala, a možete li mi reći pre... prema svojim... Vašim današnjim
10 saznanjima, gde se nalazi Komanda 3. armije i gde se nalazi Komanda Prištinskog
11 korpusa i služba za informisanje 3. armije i služba za informisanje Prištinskog
12 korpusa? Ili gde se nalazila, izvinjavam se.

13 O: Ne znam. Moja pretpostavka je da se njihovi uredi nalaze i u Beogradu
14 i u Prištini. Moguće je da je baza 3. armije u Nišu, no ne znam sasvim tačno.

15 P: E sad, još samo poslednje pitanje u vezi s ovim.

16 Molim Vas da pogledate opet drugu stranu ovog dokumenta i naslov,
17 odnosno, kome je ovo pismo, ovaj dokument upućen. U vrhu, sa leve strane piše:
18 "Vojska Jugoslavije, Kneza Miloša 33, 11.000 Beograd, Jugoslavija". Da li Vi
19 primećujete neku razliku između onoga što piše na prvoj i na drugoj strani, u
20 smislu kome je tačno ovo pismo upućeno?

21 O: Ne znam, ne znam.

22 P: OK, samo još jedno pitanje u odnosu na... na ovaj dokument i na
23 nekoliko drugih identičnih dokumenata, što se ovih... ovog pisma od 20. jula 1998.
24 godine.

25

26

27

28

29

30

1 Mislim da to nije sporno, da ne uvodimo, da Vam ne pokazujem sada ta... taj drugi
2 dokument, a u svim tim pismima ona su ostala, pisma su naslovljena na određenu
3 ličnost, je l' tako? Ako se sećate, ministar informisanja, ministar -

4 O: Tačno.

5 P: U ovom pismu, na drugoj strani piše samo "Vojska Jugoslavije, Kneza
6 Miloša 33"?

7 O: To je tačno.

8 P: Pa, da li onda dozvoljavate... Izvinite, da li onda dozvoljavate
9 mogućnost da ovo pismo nije stiglo zbog ovih stvari tamo gde treba? Ako sam bio
10 dovoljno jasan.

11 O: Ja verujem i pretpostavljam da ovo pismo jeste stiglo, no da li mogu
12 potvrditi da je ono zaista stiglo u kosovsku komandu - ne, to ne mogu.

13 P: Hvala Vam, gospodine Abrahams. Još samo jedno pitanje koje se odnosi
14 na Vaš izveštaj, "Po naređenju". U globalu je pitanje, ne moramo da predočavamo
15 dokazni broj.

16 Vi ste, odgovarajući na pitanje kolege Sepaneka /?Sepenuk/ rekli da je
17 glavni izvor za taj Vaš izveštaj, da su bili intervjui koji ste vi obavljali u
18 određenom trenutku sa kosovskim Albancima?

19 O: To je tačno.

20 P: Ja s... ponavljam, u globalu govorim, koliko sam ja pročitao srpsku
21 verziju, fusnotama se na većini mesta ne navodi uopšte izvor, navodi se datum i
22 mesto kada je taj intervju a... obavljen, kad je izjava uzeta, a u nekim... na nekim
23 stranama se govori samo o inicijalima.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Mi smo stavili fusnotu za svaki intervju, a u mnogima, ako ne i u
2 najvećem delu slučajeva mi dajemo i ime intervjuisane osobe, datum i mesto gde
3 je razgovor vođen. Međutim, ima slučajeva u ovom izveštaju "Po naređenju" gde je
4 sama intervjuisana osoba zatražila neku zaštitu iz straha od odmazde. Jer u to
5 vreme, u periodu od marta do juna 1999., godine rat je bio u jeku. Još uvek nije
6 bio jasan ishod sukoba pa su ljudi koji su bili intervjuisani imali, po mom
7 mišljenju, sasvim opravdani strah da će protiv njih biti preduzeta odmazda,
8 ukoliko bi dali svoje puno ime. Taj strah se donekle razbio nakon juna, kada su
9 se kosovski Albanci vratili svojim domovima i kada je bilo više razloga da se
10 osećaju bezbednima. Tako da je manje ljudi strahovalo da nam dâ svoje puno ime i
11 prezime. Kada su ljudi tražili tu vrstu zaštite, mi smo im to i pružali i to
12 zato što ugrožavanje, odnosno, stavljanje u opasnost bilo koju žrtvu ili
13 svedoka, to je nešto o čemu mi jako vodimo računa.

14 P: U redu, hvala. Ali, znači, za taj period u... dozvoljavam da sve što
15 ste rekli da je to tako, ali mi ne možemo proveriti te informacije ako, 'nači, u
16 Vašem izveštaju u fusnotama nema ni inicijala, čak n... nego samo mesto i datum.
17 To mi ne možemo proveriti, je l' tako, iz tih razloga?

18 O: Ja mogu potvrditi da su ti intervjui obavljeni, da su oni veoma tačno
19 zapisani na osnovu onoga što su nam ti pojedinci rekli.

20 P: Još samo jedno pitanje, gospodine Abrahams. Koliko sam ja čitao Vaš
21 izveštaj, u fusnotama Vi se, u velikoj meri, kao jedan od izvora prilikom izrade
22 tog izveštaja pozivate na izveštaj OEBS-a /OSCE-a/ *As Seen, As told*. Da li je to
23 tačno?

24 O: Ne, to nije tačno. Možete li mi pokazati mesto, fusnotu koju
25 pominjete?

26

27

28

29

30

1 P: Brojne fusnote. Recimo, strana 102, fusnota 10: "vidi OEBS Kosovo: *As*
2 *Seen, As Told*", znači, pre toga, samo... izvinjavam se. Strana 160, fusnota 3:
3 "vidi OEBS Kosovo: *As Seen, As Told* prvi deo, strana 37"; strana 163, fusnota
4 broj 9: "vidi OEBS Kosovo: *As Seen, As Told* prvi deo, strana 21 do 30".

5 G. ALEKSIĆ: Ja se izvinjavam, Vaša visosti, a... o *B/C/S* verziji govorim,
6 ali mislim da to mora biti isto.

7 P: Strana 171, fusnota 29: "Kosovo: *As Seen, As Told*, str...strana tog
8 dokumenta 216 do 226", i tako dalje.

9 O: Morao bih da pogledam ponovo "Po naređenju" da bih mogao tačno da Vam
10 odgovorim konkretno na pitanja. Međutim, mogu Vam dati jedan opšti odgovor, a to
11 je sledeće: prvenstveni i suštinski izvor materijala za ovaj izveštaj jesu bili
12 naši intervjui. Mi citiramo i sekundarne materijale, kao što je ovaj dokument
13 OEBS-a, ali pre svega onda kada to može da potkrepi ono do čega smo mi došli.
14 Prema tome, mi se ne bismo na to oslonili kao na jedini izvor informacija, a ako
15 ima nekih slučajeva gde to pominjemo - dakle, ovaj OEBS-ov izveštaj - mi bismo
16 onda konkretno rekli da nismo sami izvršili to istraživanje.

17 P: Hvala, ali ja imam svoje razloge zbog koje sam postavio i ovo pitanje
18 a, naravno, proceduralne su prilaz... prirode, u vezi sa drugim e... svedocima i sa
19 drugim dokazima.

20 G. ALEKSIĆ: Hvala, Vaša visosti, nemam više pitanja.

21 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Bakrač?

22 G. BAKRAČ: Da, hvala, časni Sude.

23 Unakrsno ispituje g. Bakrač:

24 [Svedok odgovara putem prevodioca]

25

26

27

28

29

30

1 P: Dobar dan, gospodine Abrams. Ja najpre želim da Vas pitam - ako i
2 koliko god možete da se setite - u 1998. godini, koliko ste puta bili u Saveznoj
3 Republici Jugoslaviji, odnosno na Kosovu?

4 O: Mislim da je to bilo u četiri prilike.

5 P: U četiri prilike ste bili na Kosovu?

6 O: Na Kosovo sam išao četiri puta i svaki put od ta četiri puta, ili
7 možda tri puta od četiri puta, sam posetio i Beograd. Doleteo bih u Beograd,
8 zatim putovao na Kosovo, vratio se u Beograd i odatle ponovo se avionom vratio
9 kući.

10 P: Da li možete da mi kažete u kom periodu ste bili na Kosovu i koliko
11 ste vremena ostajali tamo?

12 O: Prvi put sam tamo bio u maju i junu 1998. godine, vratio sam se u
13 septembru. A onda ponovo mislim u novembru i, ako se ne varam, ponovo u
14 decembru. Moguće da sam ovaj decembarski put pobrkao sa putovanjem februara
15 1999. godine, izvinjavam se ako nisam baš najprecizniji u datumima.

16 P: Dakle, ako sam Vas ja dobro shvatio, dozvoljavate da je bilo tri puta
17 samo, u 1998., a ne četiri?

18 O: Moguće je. Moguće je da je bilo četiri putovanja u periodu 1998. i
19 početkom 1999. godine, uoči bombardovanja NATO-a; nisam siguran o tom četvrtom
20 putovanju, odnosno o tačnom vremenu njegovom.

21 P: Prvi put kada ste došli bili ste ceo maj i ceo juni, je l' tako? Ili
22 možda nešto kraće?

23 O: Taj put je trajao otprilike tri nedelje.

24 P: U septembru - ako mene sećanje dobro služi, juče ste rekli da ste
25 došli polovinom ili u drugoj polovini septembra 1998. - i koliko ste tada
26 ostali?

27

28

29

30

1 O: I taj put je trajao otprilike tri nedelje. Mogu, ako je potrebno, da
2 Vam dam tačne datume.

3 P: Ne, u redu je, okvirno tri nedelje. I poslednji put u 1998., je li on
4 trajao tri nedelje ili nešto kraće?

5 O: Da, otprilike takođe tri nedelje.

6 P: Da li možete sada da mi kažete, u ova tri navrata po tri nedelje
7 koliko ste opština na Kosovu posetili?

8 O: Ne bih mogao da Vam odgovorim na to pitanje. Međutim, desetine
9 opština.

10 P: Da li najpre znate koliko opština na Kosovu ima? Da opštine
11 obuhvataju veliki broj mesta manjih i sela, da li Vam je to jasno i da l'
12 pravite razliku između sela i opština?

13 O: Da, pravim razliku.

14 P: Dakle, znate koliko opština na Kosovu ima?

15 O: Napamet se ne mogu tačno setiti broja, ali mislim da je negde 14
16 opština.

17 P: A Vi ste prošli deset opština?

18 O: Pa, opet da kažem, mogao bih da odgovorim na to pitanje kada
19 pregledam svoju dokumentaciju. Međutim, ne mogu sad tačno da Vam kažem broj.
20 Mogu Vam pomenuti neke od opština za koje sećam da sam ih posetio, ako je to
21 ovde interes.

22 P: Da, budite ljubazni.

23 O: Naravno Priština, Đakovica, područje Drenice - tamo se zapravo nalaze
24 dvije općine, Glogovac i Srbica, bio sam u obje općine - Peć, općina Peć, općina
25 Suva Reka, općina Prizren.

26

27

28

29

30

1 Znam da sam posjetio Podujevo i Vučitrn, nisam sasvim siguran u kojim su
2 općinama ta mjesta, i općina Orahovac.

3 P: Da li ćete se složiti sa mnom da ste uglavnom posetili granične
4 opštine prema Albaniji i delom prema Makedoniji, izuzev Prištine?

5 O: Ne, znatno sam vrijeme proveo na području Glogovca i Srbice, a obje
6 te općine se nalaze u unutrašnjosti Kosova.

7 P: Dakle, onda možemo da kažemo da ste uglavnom bili u opštinama koje su
8 u graničnom području?

9 O: Ne mislim da je to točno jer, važniji fokus našeg rada bio je u
10 Drenici, tako da sam puno vremena proveo, na primjer, u selu Gornje Obrinje
11 /fon./, a ono se nalazi u općini Glogovac.

12 P: U ova tri slučaja dolazaka po tri nedelje, sa kime ste boravili,
13 odnosno, ko je bio Vaš pratilac, sa kime ste išli u Vašu misiju?

14 O: Što se tiče prvog odlaska u maju i junu, bio sam sâm. Što se tiče
15 drugog posjeta u septembru, i trećeg u novembru, bio sam s kolegom Peterom
16 Bouckaertom. A što se tiče četvrtog posjeta, za kojeg se moram ispričati, jer
17 nisam siguran kada je to bilo, da li u decembru ili u februaru, bio sam također
18 s jednim kolegom, Gordanom Igrić.

19 P: Da li ste se kretali sa nekom legitimacijom? Da li ste dobili neku
20 dozvolu srpskih organa ili jugos...jugoslovenskih organa vlasti u to vreme, da se
21 slobodno krećete teritorijom kojosa...kojom ste išli?

22 O: Da, sjećam se da sam dobio akreditaciju od srpskog ministarstva ili
23 možda Sekretarijata za informiranje u Prištini.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: I sa tom legitimacijom ste potpuno slobodno išli po ovim područjima
2 kovima... o kojima smo govorili?

3 O: Akreditacija je meni trebala omogućiti slobodno kretanje, no katkada
4 su nas snage vlasti zaustavile u tome da dobijemo pristup određenim područjima.

5 P: U ova tri navrata - prvi put kada ste bili sami, i drugi put sa
6 kolegom, i treći put sa kolegom - koliko ste intervjuja napravili i na koliko
7 mesta i o koliko incidenata, da li možete da se setite?

8 O: To je teško pitanje na koje bi se moglo odgovoriti kada bih pogledao
9 svoju dokumentaciju.

10 Tijekom prvog posjeta, kada sam bio sâm, sigurno sam razgovarao s
11 najmanje 40 osoba u vezi s našim istragama. U kasnija dva odlaska s gospodinom
12 Bouckaertom, broj je sigurno bio dvostruk, s obzirom na činjenicu da je i moj
13 kolega vodio razgovore. A prilikom posljednjeg putovanja, sjećam se da sam vodio
14 široku istragu u vezi sa zlostavljanjima i pritvorima i razaranjima civilne
15 imovine, što je takođe obuhvatilo znatni broj razgovora; sigurno više od
16 dvadesetak, no ne mogu Vam dati precizne brojeve.

17 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Kada kažete "tijekom drugog i trećeg
18 posjeta dva puta toliko", ako se oba posjeta uzmu zajedno /sic/?

19 SVEDOK: [simultani prevod] Ako se oba posjeta uzmu zajedno.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BAKRAČ:

2 P: Ako sam ja sada dobro shvatio, to je za sva tri poseta ukupno 60
3 intervjuja?

4 O: Jeste li rekli 60? Ne mogu Vam odgovoriti na to pitanje, jer ja se
5 uistinu ne sjećam tačnog broja. Ako me pitate -

6 P: Mene zanima e... Ne morate, naravno, tačnog broja da se setite. Mene
7 zanima da li je svaki od tih navodnih 60 intervjuja bio vezan za poseban incident
8 ili ste u vezi sa nekim incidentom razgovarali sa više ljudi?

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pa, po mojem zbroju, ovdje bi moralo
10 biti najmanje 144 razgovora: 40 plus 80 plus 24.

11 G. BAKRAČ: U pravu ste, časni Sude, izgubio sam iz vida kolegu koji je...
12 koji je radio, ali i dalje greška je samo u mojoj kalkulaciji.

13 P: Ali pitanje ostaje isto, da li su to različiti incidenti ili su... ili
14 je više ljudi vezano za jedan incident?

15 O: Razgovori su vođeni u vezi s mnoštvom incidenata.

16 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Bakrač, sada bismo otprilike
17 trebali prijeći na pauzu, možete li pronaći prigodni trenutak?

18 G. BAKRAČ: Možda je sada najzgodnije.

19 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] U redu.

20 Nastavićemo u dvadeset minuta do trinaest sati.

21 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ... Početak pauze u 12.18h

2 ... Sjednica nastavljena u 12.41h

3 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim. Izvolite sjesti.

4 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Izvolite nastaviti, gospodine Bakrač.

5 G. BAKRAČ: Hvala, časni Sude.

6 P: Gospodine Abrahams, pre pauze smo govorili o broju opština na Kosovu,
7 i mene zanima šta biste Vi rekli ako bih Vam ja rekao da na Kosovu postoji 29
8 opština, a ne 14?

9 O: Ja bih Vam vjerovao.

10 P: Pa, obzirom da ste bavili jedno oz... da ste se bavili jednim vrlo
11 ozbiljnim istraživanjem povrede ljudskih prava na jednom području, meni zvuči,
12 bez uvrede, prilično neozbiljno da jedan takav podatak ne znate. I da umesto 29
13 opština, kažete 14.

14 O: Možda je s moje strane došlo do zabune i miješanja općina i okruga.
15 Kada sam govorio o Glogovcu, Srbici, Orahovcu i tako dalje, ja sam govorio o
16 administrativnim okruzima. Mi smo na taj način podijelili pokrajinu kada smo
17 radili naše statističke analize, a ne na općine, a Vi očigledno govorite o
18 općinama.

19 P: A šta biste Vi rekli ako bih Vam ja sad na ovo rekao da ima sedam
20 okruga, a ne 14?

21 O: Da bih Vam odgovorio na Vaše pitanje, možda bih mogao zamoliti da mi
22 pokažu odgovarajući dio izvještaja "Po naređenju" i onda bih Vam mogao dati
23 točan odgovor.

24 P: Ne, nema potrebe, ovo je dovoljno, ja ću preći na drugu temu. Ja samo
25 komentarišem ono što ste Vi rekli sada.

26

27

28

29

30

1 Vratiću se na vašu izjavu, to je dokazni predmet Tužilaštva P2228.

2 G. BAKRAČ: Pa, obzirom da je taj dokazni predmet kompilacija tri izjave,
3 molio bih da se u *e-court*u pozove... u *e-court* pozove izjava od 8. do 11.03.1999.
4 godine. Strana 3 je engleska verzija.

5 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Bakrač, možete li ponoviti
6 datum izjave?

7 G. BAKRAČ: Datum je, časnih Sude, 8. do 11.03.1999. godine. Treća... treća
8 strana na *B/C/S*... i *B/C/S* i engleski identične su strane.

9 P: Da li možete da pratite na *e-court*u?

10 O: Bojim se da ne.

11 P: Ja mogu i da Vas pitam, ali čisto zbog Vašeg lakšeg praćenja, možda
12 je bolje da imate na...na sistemu -

13 G. BAKRAČ: To je 3. strana od 14 strana. Ako može ERN broj da nam
14 pomogne, mogu i to da Vam kažem: 225290, ERN broj.

15 Da, to je to. Šetvrti... četvrti paragraf odozgo počinje: "Na dan 7. juna
16 1998. godine -"

17 Oprostite, da, možemo sa... s... i sa ovim. Ovde govorite o incidentu u selu
18 Vasiljevu, koje je najbliže Novom Pokleku. Mene zanima kada se incident o kome
19 govorite u ovom paragrafu dogodio?

20 O: Incident se odigrao u selu Poklek, a ne u Vasiljevu. Vasiljevo je
21 mjesto kamo su seljani pobjegli jer Poklek u to vrijeme nije bio siguran.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Točan, odnosno ovaj konkretni incident u Pokleku, ne sjećam se točnog
2 datuma, no to je moralo biti negdje u proljeće 1998., mislim u aprilu ili maju.
3 Ako ne griješim, mislim da je to bilo 31. maja, no morao bih to provjeriti.

4 P: Al' dozvoljavate mogućnost i da je bilo u aprilu, je l' tako? Znatno
5 pre nego što ste Vi bili u selu Vasiljevu?

6 O: Incident se sasvim sigurno odigrao prije no što sam ja stigao u
7 Vasiljevo. Kada se točno odigrao - morao bih provjeriti u izvještaju.

8 P: Ako pogledate jedan paragraf iznad, na istoj strani iste izjave, ovde
9 govorite o incidentu u Likošanima /fon./ i Čirezu /fon./. I navodite da ste 24.
10 maja 1998. tamo boravili. Da li znate kada se dogodio incident o kome ste
11 razgovarali 24. maja 1998.?

12 O: Da, incidenti u Likošanima i u Čirezu odigrali su se 28. februara i
13 1. marta 1998.

14 P: Da. Dakle, gotovo dva meseca pre nego što ste Vi bili tamo i obavili
15 razgovor, možete se složite sa mnom?

16 O: To je točno.

17 P: Rekli ste nam juče, u transkriptu stoji, na pitanje uvaženog kolege
18 Stampa, da ste na područje Drenice došli tek u septembru 1998. godine, a da ste
19 u decembru sproveli detaljnu istragu. Da li je to tačno?

20 O: Moj prvi posjet na području Drenice bio je u maju 1998., konkretno
21 24. maja.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nakon toga posetio sam Drenicu ponovno krajem septembra kako bih proveo istragu
2 o ubijanjima u Gornjem Obrinju, o čemu smo već nešto rekli.

3 P: Ah... sada kada govorite o tom provođenju istrage - juče ste rekli
4 "detaljne istrage" - mene zanima, 24. maja ste bili sami, u septembru sa
5 kolegom, sa jednim kolegom Bouckaertom. Šta je ta detaljna istraga
6 podrazumevala? Da li ste imali sa sobom neke forenzičare, s...specijaliste za
7 sudsku medicinu, balističare i tako dalje? Ili je ta istraga podrazumevala samo
8 razgovor sa određenim licima?

9 O: I Bouckaert i ja imamo znatno iskustvo kako se djeluje u ratnim
10 zonama i kao dio toga mi provodimo višeslojne istrage. Ključni element je
11 razgovor, kao što sam već i rekao. No, uz to, mi pregledamo scenu, dakle mjesto,
12 izrađujemo kartu, pregledavamo sve fizičke elemente, odnosno fizičke dokaze,
13 kako bismo utvrdili što se doista dogodilo. Mi ne provodimo nikakve šire
14 forenzičke istrage jer to nije naša ekspertiza. U slučaju Gornjeg Obrinja, mi
15 smo se zalagali za upravo takvu istragu, no ona nije obavljena jer forenzičkom
16 timu je bilo zabranjeno da provedu svoju istragu.

17 P: Dakle, u ovim drugim slučajevima, ja sad... Najpre želim da Vas pitam,
18 šta ste Vi po profesiji? Šta je vaša profesija, šta ste završili, koje škole,
19 koje studije?

20 O: Imam diplomu kao germanist i međunarodnih studija i imam doktorat iz
21 međunarodnih poslova, čija glavnina se odnosi na istočnu Evropu, medije i
22 ljudska prava.

23 P: Da li možete da mi objasnite kakve to veze ima sa forenzičkom naukom,
24 sa balistikom, sudskom medicinom?

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja nemam nikakvu formalnu obuku što se tiče forenzike, ja nikada to
2 nisam niti ustvrdio. No, imam iskustva u vezi s provođenjem istraga u vezi s
3 ljudskim pravima i to i u okviru sukoba i izvan sukoba, a to obuhvaća obuku u
4 općoj procjeni mjesta gdje je došlo do krivičnog djela i utvrđivanja
5 neprijateljstava, odnosno utvrđivanje toga da li je do neprijateljstava uistinu
6 i došlo.

7 P: Dobro, Vi ste nam sada rekli a i ranije ste, maločas ste pomenuli da
8 imate iskustvo u ratnim zonama. Dakle, ja Vas ne pitam kakvo je Vaše sadašnje
9 iskustvo, ja Vas pitam kakvo je Vaše iskustvo pre 1998.? Na kojim ste to ratnim
10 područjima bili i na kojim ste vršili takva istraživanja?

11 O: Najrelevantnije istrage u vezi s ljudskim pravima bile su u Češkoj i
12 Slovačkoj, kao i u Albaniji. Primjer Albanije obuhvaća i određene elemente
13 oružanog sukoba, zbog nasilja koje je izbilo 1997., u martu te godine, a trajalo
14 je cijele te godine. No, što se tiče oružanog sukoba u smislu međunarodnog
15 prava, Kosovo je bilo prva takva istraga u kojoj sam ja sudjelovao.

16 P: Hvala Vam. Kada smo na terenu istraga, mene sada zanima - Vi se
17 verovatno sećate da ste već svedočili pred ovim Sudom u predmetu protiv
18 gospodina Miloševića? Da li je tačno da ste na pitanje gospodina Miloševića,
19 radi se o stranici 6113 transkripta, na pitanje: "Da li je bombardovanje
20 civilnih ciljeva zločin" odgovorili - ako ne budem baš 100% precizan, nećete mi
21 zameriti, suština je bitna - "Organizacija *Human Rights Watch* nije zaključila da
22 je NATO počinio ratne zločine, iako je organizacija kritikovala NATO zbog nekih
23 ciljeva koje je NATO pogađao.

24

25

26

27

28

29

30

1 Nismo imali ubedljive dokaze koji bi ukazali na to da je NATO posebno i s ciljem
2 gađao ciljeve."

3 Nadalje, na primedbu gospodina Miloševića da su... da s... da je na... da je
4 NATO u...upotrebio kasetne bombe, na strani transkripta 6114, i pitanje "da" ili
5 "ne", odgovorili ste otprilike da ste va... da ste Vi... Vaša organizacija
6 kritikovali upotrebu kasetnih bombi koja ne pravi razliku i deluje nasumice i da
7 ste izrazili veliku zabrinutost, ali da je Vaš teret dokazivanja veoma visok i
8 jednak za sva Vaša istraživanja. "Bez ubedljivog konačnog dokaza nismo u
9 mogućnosti da ustvrdimo ratni zločin."

10 Da li je tačno da ste ovo izjavili na suđenju u Predmetu *Milošević*?

11 O: Morao bih vidjeti točne formulacije na engleskom kako bih konkretno
12 komentirao ovo što ste Vi sada ustvrdili.

13 G. BAKRAČ: Ja... Časni Sude, ja mogu da po poslužitelju pošaljem, ja se
14 izvinjavam, mi smo pravili neke naše zabeleške pored, ali bar je označeno ono
15 što...što...što je suština i što je bitno. Evo, strana 6113 i 6114.

16 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

17 G. STAMP: [simultani prevod] Mogu li vidjeti taj tekst, molim Vas?

18 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Dok se to događa, gospodine Bakrač, Vi
19 ćete mi možda moći pomoći.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Imamo još 45 minuta na raspolaganju, moramo prestati s radom u petnaest minuta
2 do četrnaest sati. Ako se svjedok mora vratiti, on će se morati vratiti. No,
3 možda bi bilo dobro da imate na umu da nema smisla da se on vraća samo zbog toga
4 što je Vama preostalo još pet minuta. Moguće je da će Vaše unakrsno ispitivanje
5 morati još puno dulje trajati, onda tu ne možemo ništa promijeniti. Isto vrijedi
6 naravno i za gospodina Lukića.

7 G. BAKRAČ: Časni Sude, ja sam `teo da kažem -

8 [Sudije većaju]

9 G. BAKRAČ: Časni Sude, ako dozvolite?

10 [Sudije većaju]

11 G. BAKRAČ: Časni Sude, časni -

12 SUDIJA CHOWHAN: [simultani prevod] Oprostite što prekidam, ali htio bih
13 Vas nešto pitati.

14 Mi ne pitamo ovdje svjedoka da li je nešto krivično djelo ili ne. Na
15 nama je da odlučimo je li nešto krivično djelo ili ne i ako je nešto tako
16 ustvrđeno u jednom drugom predmetu, to ne znači mnogo, jer ne znam na osnovi
17 čega je to bilo prihvaćeno kao utemeljeno pitanje. No, ja tvrdim da Vi ne možete
18 ovog svjedoka pitati da li je to krivično djelo ili ne. To je pravno pitanje i
19 to nije pitanje koje se može postaviti u okviru unakrsnog ispitivanja. Dakle, to
20 je ono što bih ja htio reći.

21 G. BAKRAČ: Ne, časni Sude, ja Vas u potpunosti razumem. Poenta moga
22 pitanja je u stepenu i načinu dokazivanja. Mi kroz ovaj odgovor utvrđujemo i
23 želimo da utvrdimo - slobodan ću biti i da kažem - dvostruke standarde,
24 dvostruke kriterijume.

25

26

27

28

29

30

1 Ja sam zato i pitao ovog svedoka o prirodi i... njegovih istraga koje je vršio, i
2 onoga što je rekô u drugom prenb...preg...predmetu, baš u pogledu vršenja istraga i
3 donošenja zaključaka.

4 G. IVETIĆ: [simultani prevod] Časni Sude, ako bih ja mogao nešto s tim u
5 vezi reći?

6 [Sudije većaju]

7 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Bakrač.

8 G. BAKRAČ: Časni Sude, pre nego što nastavim sa pitanjem, samo da Vas
9 obavestim, ostô sam Vam dužan odgovor. Ja će... ja mislim i trudiću se da završim
10 do kraja, do petnaest do dva, ali i kada bi' sada završio, gospodin Lukić ne
11 može da završi do petnaest do dva, tako da u svakom slučaju svedok će morati da
12 se vrati.

13 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ja shvaćam da će to možda biti
14 potrebno. Izvolite, možete nastaviti.

15 G. BAKRAČ:

16 P: Gospodine Abrahams, imali ste vremena da vidite. Da li je tačno da
17 ste to izjavili? Zar Vam se ne čini da postoji jako velika diskrepanca između
18 onoga što ste rekli i detaljnih istraga, kako ste ih opisali, koje ste vršili na
19 Kosovu?

20 O: Da, ovaj iskaz je točan. No, ne, ja ne vjerujem da tu postoji
21 diskrepancija.

22 P: Mislite da je... da su tri posete po tri nedelje i razgovor sa
23 određenim licima u ograničenom brojem opština i... o... razgovor samo sa licima
24 dovoljne istrage da bi se doneli nekakvi zaključci?

25

26

27

28

29

30

1 O: Četiri misije koje smo poduzeli između maja 1998. i marta 1999.
2 godine bile su opširne misije. Iako Vam u ovom trenutku ne mogu dati točan broj
3 osoba s kojima smo razgovarali i broj općina koje smo posjetili, ja mogu
4 ustvrditi da su to bile iscrpne, obimne istrage. Kao što je bila i istraga koju
5 smo proveli u vezi s bombardiranjem NATO-a i učinka tog bombardiranja na civile.

6 P: Gospodine Abrahams, ja ne želim da se sa Vama raspravljam ovde, mene
7 samo zanima da li ste Vi čuli i drugu stranu? Da li ste samo uzjevi... uzeli
8 izjave albanskih civila? Da li ste pokušali, ako ste znali ko je učestvovô u
9 incidentu, da dobijete izjavu o incidentu i neke druge strane osim toga? I da li
10 se samo Vaša istraga odnosila na fotografisanje i na razgovor... pregled lica,
11 mesta, fotografisanje i razgovor sa civilima, odnosno licima albanske
12 nacionalnosti?

13 O: Nastojali smo dokumentirati zlostavljanja na svim stranama,
14 izvještavali smo o kršenju međunarodnog humanitarnog prava na Kosovu,
15 uključujući i informacije kojima smo raspolagali o zlostavljanju srpskih civila,
16 kao i etničkih Albanaca od strane OVK.

17 P: Ne, gospodine Abrahams, izgleda da se nismo dogo... da se nismo
18 razumeli. Kada govorimo o incidentu - recimo, konkretno incidentu u selima
19 Likošanima i Čerezu /?Čirez/ - da li ste razgovarali sa eventualnim počiniocima,
20 navodnim počiniocima? Da li ste pokušali da čujete drugu stranu u pogledu tog
21 incidenta ili ste samo razgovarali sa albanskim?

22 O: U slučajevima Likošana i Čireza pokušali smo dobiti informacije putem
23 pisama koje smo poslali. Također smo - ja osobno sam se sastao s gospodinom
24 Drobšnjakom, što je već spomenuto. Iako se ne sjećam dovoljno dobro tog razgovora
25 da bih Vam rekao da li smo doista konkretno razgovarali i o Likošanima i Čerezu,
26 no nastojali smo dobiti stavove vlasti i prikazati ih.

27
28
29
30

1 Također, citirajući medijske izvještaje i javne izvore u kojima su se navodili
2 stavovi vlasti.

3 P: Gospodine Abrahams, Vi stalno govorite "mi". Niste li nam maločas
4 rekli da ste u maju i junu bili sami u misiji?

5 O: Vi ste u pravu. Da, bilo bi bolje možda reći "ja". No, budući da
6 radim za organizaciju, onda imam pri tom podršku vrlo velikog broja osoba i ja
7 sam bio odgovorni istražitelj, ali ja sam se neprestance konzultirao sa svojim
8 kolegama i svojim nadređenim.

9 P: Gospodine Abrahams, ja ću Vas sada u cilju utvrđivanja ovih detaljnih
10 istraga zamoliti da prokomentarišemo samo jedan deo dokaznog predmeta Tužilaštva
11 P437, na strani 63 englesko...engleske verzije. U *e-court*u to je stranica 71.

12 Da li imate ispred sebe t...taj deo izveštaja Vašeg? To je izveštaj iz
13 oktobra 1998. godine.

14 O: Nenam to pred sobom na ekranu.

15 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da li je to neka druga izjava?

16 G. BAKRAČ: Ne, časni Sude, ja -

17 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da li je ovo neki izvještaj?

18 G. BAKRAČ: Da, da. Ja sam rekao da se radi o rap... o izveštaju iz oktobra
19 1998. i da nosi P broj 437. Stranica engleske verzije 63 na dokumentu, a u *e-*
20 *court*u je stranica 71.

21 [Pretno veće i sekretar se savetuju]

22 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Nemate slučajno kopiju tog izvještaja?

23 G. BAKRAČ: Nemamo, nemamo časni Sude, ali -

24 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ovo što imamo na ekranu je na B/H/S-u.

25

26

27

28

29

30

1 G. BAKRAČ: Časni Sude, kolege su mi... Časni Sude, kolege su mi pomogle,
2 imam.

3 Evo ja mogu da poslužitelju... u međuvremenu sam našao, od kolega.

4 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Zahvaljujem. Da li je ovo stranica
5 koju ste željeli na ekranu, stranica 55?

6 G. BAKRAČ: Ne /govornici govore istovremeno/, časni Sude.

7 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] A ova stranica?

8 G. BAKRAČ: Da, da, časni Sude, to je to. Molim svedoka da obrati pažnju
9 na četvrti paragraf, koji počinje: "Tog istog jula, dvoje aktivista društva
10 'Majka Tereza' u Đakovici..."

11 Izvinjavam se, oprostite, časni Sude, treći paragraf; počinje: "Ovaj
12 incident ujedno je i drugi put da se izvešćuje o napadu na aktiviske...aktiviste
13 "Majke Tereze". Dana 11. jula, ljudi za koje se veruje da su pripadnici
14 policijskih snaga otvorili su vatru na tri muškarca koji su se vraćali iz sela
15 Sibovca /fon./ pored Obilića, kamo su pošli da dostave pošiljku humanitarne
16 pomoći. Xhevdeta Stulcakua... Šefćeta Stulkakua, dopredsednika društva "Majka
17 Tereza", u Obiliću metak je po..pogodio u glavu, te mu je desna strana tela sada
18 paralizovana."

19 Da li je to incident koji ste opisali u svojoj izjavi od 8. do 11. marta
20 1999. godine?

21 O: Morao bih pogledati izjavu da sam siguran da se to doista odnosi na
22 ovaj incident. No, ja se sjećam ovog incidenta i sjećam se da sam razgovarao s
23 gospodinom Stulcakuom, koji je bio paraliziran.

24 P: I Vi ste to - ako mi verujete, a molu... mogu da Vam dostavim - uneli u
25 svoju izjavu o kršenjima, je l' tako, humanitarnog prava?

26

27

28

29

30

1 A pri tom je za Vas dovoljno detaljno sprovedena istraga - ispravićete me ako
2 grešim - tako što ste rekli da su na njega pucali ljudi za koje se veruje da su
3 pripadnici policije. Da li i sada smatrate da je to dovoljan stepen dokazanosti?

4 G. STAMP: [simultani prevod] Ja moram da stavim ovde prigovor jer od
5 svedoka se traži da proverava, odnosno, da proveriti taj pasus iz izjave, a mislim
6 da je svedok rekao da bi trebalo da vidi taj pasus da bi mogao to da potvrdi.

7 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Bakrač, Vi ste rekli da je
8 to konkretno navedeno u izjavi P2228, je li tako?

9 G. BAKRAČ: Da, časni Sude, ako mi dozvolite vrlo kratko da pronađem.

10 Časni Sude, to je... to je na strani 4. Ja pretpostavljam da je to strana
11 5 engleske verzije izjave o kojoj je bilo reč o...od 18. /sic/ do 11.03. i radi se
12 o petom paragrafu. "Na dan 22. septembra 1998. godine, razgovarao sam sa
13 [izbrisano] koga je metak pogodio u glavu tokom napada od 11. jula 1998.
14 godine."

15 Da li je to taj incident? Ja mislim da je na njega upućeno i u knjizi,
16 odnosno, u izjavi se upućuje na knjigu.

17 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pasus o kome govorite je možda u
18 stvari paragraf gde se piše o udaranju, odnosno udarcu neke mlade devojke?
19 Počinje: "U septembru 1998. godine u prištinskoj bolnici -"

20 G. BAKRAČ: Ne, časni Sude... ne, časni Sude, izvinjavam se što Vas
21 prekidam. Na B/C/S-u je četvrta strana, a na engleskom je peta strana.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Oprostite, oprostite, časni Sude, izgleda da je i na engleskom četvrta
2 strana. Četvrta strana takođe, četvrta strana i na...na engleskom.

3 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] To je četvrta od 14 stranica?

4 G. BAKRAČ: Da, četvrta od 14, tačno, časni Sude. I počinje... drugi pasus
5 od kraja - tako je lakše - počinje u poglavlju 8 izveštaja *Human Rights Watch*-a.

6 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da, da, vidim. Hvala, nastavite.

7 G. BAKRAČ:

8 P: Dakle, da li se radi o tom incidentu koji ste naveli u svojoj izjavi?
9 Je l' imate izjavu pred sobom?

10 G. BAKRAČ: Da li mogu da, časni Sude, s vašom dozvolom da pročitam, brže
11 ćemo ići? U poglavlju 8 izveštaja *Human Rights Watch*-a iz oktobra 1998. pod
12 naslovom "Napadi na i ograničenja zavedena lekarskom i humanitarnom osoblju":

13 "Pozivam se na više događaja i svedoka. Na dan 22. septembra razgovarao
14 sam sa [izbrisano] koga je metak pogodio u glavu tokom napada od 11. jula 1998.,
15 i koji je trenutno paralizovan po desnoj strani. Takođe sam razgovarao i sa
16 fizioterape...terapeutima i članovima porodice."

17 P: Je l' to taj događaj?

18 O: Da, jeste.

19 P: Dakle... dakle, složićete se sa mnom da je Vaša detaljna istraga o ovom
20 događaju koji nazivate napad ustvrdila da su na njega pucali neki ljudi za koje
21 se veruje da su policajci?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da bih Vam odgovorio na pitanje, morao bih da se malo više
2 konsultujem sa materijalom, da malo više pogledam taj materijal. Koliko se
3 sećam, svedoci su videli policiju u tom kraju i u to vreme. No, ne mogu Vam dati
4 precizne informacije jer, iskreno govoreći, ne sećam se tačno konkretnih detalja
5 u ovom predmetu. No, ukoliko je potrebno, ja Vam to mogu pribaviti.

6 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] Gospodine Bakrač, kako to da Vi imate
7 primerak ovog dokumenta gde su neki delovi izbrisani? Ili ste Vi namerno ta
8 imena sami brisali kada ste postavljali pitanja?

9 G. BAKRAČ: Ne, časnici Sude, ja sam sada imao ovu verziju sa izbrisanim
10 imenima, pa sam nju koristio.

11 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] No, imate i verziju sa imenima?

12 G. BAKRAČ: Da.

13 P: Dakle, ako sam Vas ja najbolje razumeo sada, Vaš zaključak je bio na
14 osnovu toga što je tu bila policija, neki ljudi su videli policiju, ali niko
15 nije video ko je pucao u ovo lice?

16 O: Zaista ne znam da li je neko od naših svedoka rekao da je video da
17 policija puca. Morao bih da pogledam sâm materijal kako bih Vam dao tačan
18 odgovor na to pitanje.

19 P: Hvala. U jednom periodu 1998. godine Vi ste boravili i na severu
20 Albanije, da li je to tačno?

21 O: Tačno je.

22 P: U kom periodu ste boravili na severu Albanije?

23 O: To je bilo u julu; verovatno kraj juna, početak jula 1998. godine.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste boraveći u severnoj Albaniji videli kampove za obuku OVK?

2 O: Kampove za obuku nisam video, ali jesam susreo pojedince iz OVK.

3 P: Kada govorite susreli ste pojedince iz OVK, da li ste se sa njima
4 videli u njihovim štabovima ili pri nekom slučajnom susretu?

5 O: Jedan susret koga se sećam bio je u hotelu Bajram Curri, gde smo
6 sreli čoveka koji je rekao da je komandant, a ne sećam se njegovog imena. Mnogi
7 ljudi su tvrdili da su komandanti, a da to nisu bili. Sećam se i toga da je OVK
8 bio uhvatio dva vojnika ili ljude koji su tvrdili da su vojnici. Oni su
9 dezertirali iz vojske, bar tako su tvrdili, i OVK je održao neku vrstu
10 konferencije za štampu, ako mogu tako da kažem, gde je te ljude prikazao, oni su
11 dali javne izjave i onda su predati OEBS-u koji su takođe bili prisutni u
12 severnoj Albaniji u to vreme.

13 P: Doći ćemo vrlo brzo i na taj detalj. Prethodno me zanima da mi kažete
14 da li su ta lica iz OVK imala uniformu, kakvo su naoružanje imala, kakva im je
15 uniforma ako su imali bila, i tako dalje?

16 O: Čovek u hotelu nije imao uniformu, niti je bio naoružan ili je, pak,
17 imao skriveno oružje. Lica koja su održala tu takozvanu konferenciju za štampu,
18 za njih se ne sećam, ali verujem da jesu bili u uniformi. Ne sećam se kakvo su
19 oružje imali, no sigurno je da se to oružje nije javno videlo. Drugim rečima,
20 OVK je smatrala da je ova teritorija bezbedna, pa nisu imali naoružane stražare
21 u defanzivnom položaju.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Moguće da je bilo oružja u njihovoj okolini i, ako ga je bilo, to bi eventualno
2 bile automatske puške AK-47.

3 P: Gospodine Abrahams, budite ljubazni, recite mi - kakve su uniforme
4 nosili, albanske vojske ili neke druge uniforme?

5 O: Ne sećam se, ali znam da sam naknadno na Kosovu video - a verovatno,
6 ali nisam siguran da li sam ih video i u severnoj Albaniji, ali znam da jesu
7 bili u severnoj Albaniji - dakle, video sam pripadnike OVK koji su bili u nečemu
8 što bih ja nazvao vojnim uniformama koje su bile zelene, ali koje su imale jasne
9 oznake OVK, gde je pisalo UČK, što je albanska kratica za Oslobodilačku vojsku
10 Kosova.

11 P: A Bajram Curri je na teritoriji Republike Albanije, da li sam u
12 pravu?

13 O: U pravu ste.

14 P: Gospodine Abrahams, sad ćemo se vratiti. Maločas ste rekli da ste
15 upravo u ovom mestu, Bajram Curri, na konferenciji za štampu videli dva vojnika,
16 u Vašoj izjavi kažete "Crnogorca", koji su dezertirali iz Vojske Jugoslavije.
17 Najpre želim da Vas pitam da li ste Vi sa njima obavili razgovor i intervju?

18 O: Mi smo vrlo kratko sa njima razgovarali, ali nismo obavili razgovor.
19 Razlog tome je to da mi nismo bili uvereni koliko će njihove izjave biti
20 nezavisne, s obzirom na činjenicu da su bili već u pritvoru OVK. Mi nismo bili
21 sigurni da li će oni slobodno moći da nam kažu nezavisne i objektivne
22 informacije.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ja sam veoma zadovoljan vašim razgovorom... vašim odgovorom i tim pre
2 me čudi zašto je... zašto su navodi o izjavama ta dva vojnika ušli u Vašu izjavu,
3 ako ste sada otvoreno rekli da ste... da j... da i niste obavili razgovor jer je
4 gotovo očigledna bila nemogućnost da oni i v... Vam daju detaljne i prave
5 informacije?

6 G. STAMP: [simultani prevod] Kao prvo, to nije pitanje, to je samo
7 primedba branioca. No, ja bih ponovo zamolio da nam samo pokaže taj deo u izjavi
8 koji o tome govori, taj deo koji se citira, molim Vas.

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Bakrač, možete li nam, molim
10 Vas, reći u kom delu izjave se to nalazi?

11 G. BAKRAČ: Da, časni Sude, samo ja moram da pronađem.

12 To je izjava... ista izjava od 8. do 11.03.1999. godine, strana je osma,
13 od 14, i paragraf je peti od...odozgo. Počinje paragraf: "21. juna 1999...."

14 P: Čak se citira ono što su oni rekli na konferenciji za štampu.

15 G. BAKRAČ: I, ako mi dozvolite da odgovorim, ja ne tražim komentar,
16 svedok je upravo izjavio da razgovor sa njima nije obavio jer je sumnjao u
17 objektivnost i validnost takvog razgovora, s obzirom na to da su prethodno bili
18 zarobljeni, bili u zarobljeništvu od strane Albanaca. I moje je pitanje, a ne
19 komentar, ako nam je to već sada rekao, zašto je to ušlo u izjavu njegovu u ovoj
20 formi u kojoj je ušlo?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, mi smo tu informaciju predstavili, to su njihove reči, ali smo
2 takođe jasno rekli koji je bio kontekst u kome je ta izjava data, tako da bi
3 čitaoci mogli da sami izvedu zaključak i odluče koliko je to pouzdano. Ja bih
4 molio Sud da mi omogući da vidim taj deo, kako bih mogao odgovoriti preciznije.
5 Da bih video da li smo mi dali neku svoju primedbu kao urednici.

6 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] To je P2228. Ne znam koji je to broj
7 stranice u elektronskoj sudnici, međutim, to je ovde osma stranica od 14.

8 G. STAMP: [simultani prevod] To je 35. stranica u *e-court*u.

9 Oprostite, dokazni predmet je P2228, a to nije ovaj koji se nalazi
10 trenutno na monitoru *e-sudnice*. Prema tome, treba nam 35. stranica od dokumenta
11 P2228.

12 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Pogledajmo to malo niže, jer to je u
13 pasusu koji se ovde ne vidi na ekranu. Još niže, do onog dela koji je u kurzivu,
14 a to je deo koji interesuje branioca.

15 Tu imate celokupni kontekst, gospodine Abrahams, no imajte u vidu to da,
16 kada odgovarate, Vi dajete odgovor Sudu, a ne radi se o izveštaju.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Nisam siguran, časni Sude, da li smo bilo šta
2 od ovih informacija uneli u sam izveštaj. Sumnjam da smo to učinili.

3 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da, to mi je jasno. No, pitanje koje
4 Vam je postavljeno je zbog čega ste samo na ovaj način ovo predočili, bez
5 ikakvog komentara - kako ste rekli usmeno - da se ne biste pouzdali s obzirom na
6 okolnosti u kojima su te informacije pribavljene?

7 SVEDOK: [simultani prevod] Ja sam te informacije predočio zbog toga da
8 bi se znalo šta sam tamo video a, iskreno rečeno, sada, gledajući unazad, ja bih
9 dodao i onaj pasus koji sam danas ovde rekao. Naime, dodao bih i tu primedbu da
10 mi nismo sami vodili intervju sa tim ljudima tamo zato što smo strahovali,
11 odnosno, imali sumnje u to da će oni biti pouzdani tada.

12 G. BAKRAČ: Časni Sude, zbog toga što se bliži pauza, ja ću se vratiti,
13 smatram da je jedno pitanje do pauze jako bitno. Radi se takođe o izjavi od 8.
14 do 11.03.1999. godine; stranica na engleskom je 10 od 14, paragraf treći. U e-
15 courtu je to 37. stranica.

16 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ovde dobijamo odgovor na drugo
17 pitanje, gospodine Bakrač. Tu nam se kaže koliko je tačno bilo poseta Kosovu, a
18 ova izjava je napravljena mnogo bliže onom trenutku kada je vršen razgovor.

19 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da Vas ne može čuti
20 zapisničar.

21 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Izvinjavam se.

22 Dakle, jedino što hoću da kažem je da ovde dobijamo odgovor na drugo
23 pitanje koje je ranije postavljeno, a to je koliko je puta gospodin Abrahams bio
24 na Kosovu u relevantnom periodu.

25

26

27

28

29

30

1 A ova izjava je sastavljena mnogo bliže onom vremenu i tu se kaže da je bilo pet
2 poseta.

3 Izvolite nastavite, gospodine Bakrač.

4 G. BAKRAČ: Časni Sude, ja ću da pročitam -

5 PREVODILAC: Mikrofon, molim.

6 G. BAKRAČ: Ja ću da pročitam izjavu, 'nači, jednu rečenicu, deo izjave
7 ovoga svedoka i moliću ga da mi dâ odgovor, a na temelju onoga što smo do sada
8 razgovarali - 'nači, brojnosti njegovih poseta, činjenice sa kim je posećivao i
9 koje opštine.

10 "Od maja 1998. do februara 1999. bio sam svedok sistematskog razaranja
11 širom Kosova kao rezultat ofanziva srpskih snaga, tokom pet različitih misija na
12 Kosovu."

13 Dakle, sada je prvo pitanje da li je tri ili četiri, odnosno četiri ili
14 pet, i da li svedok može da iznese ovakvo tvr... ovakvu tvrdnju na osnovu onoga
15 što smo od njega čuli, u pogledu pokrivenosti teritorije? U pogledu činjenice da
16 je sam bio na području Kosova ili sa jednim kolegom.

17 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Abrahams, tu ustvari imaju
18 dva pitanja. Koliko ste puta bili na poseti? I drugo: Da li možete to ustvrditi
19 na osnovu poseta koje ste imali? A kad završite taj odgovor, završićemo sa
20 radom.

21 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, ja se pouzdam u svoju izjavu, na koju
22 sam se zakleo, da je bilo pet misija.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Moguće da je došlo do zbrke u vezi toga da li sam mislio samo na posete
2 1998., međutim sasvim sigurno je bila i konačna poseta 1999., početkom. Ja se
3 toga dobro sećam pošto je to bilo nekoliko dana pre razgovora, odnosno pregovora
4 u Rambouilletu. Prema tome, sasvim sigurno sam bio tamo 1999. godine i četiri
5 puta 1998.

6 Što se tiče pokrivanja sukoba u to vreme, ja sam lično izveo tih pet
7 misija. Moj kolega Peter Bouckaert je bio sa mnom na dve od tih pet misija, bila
8 je tu još jedna osoba, Gordana Igrić, koja je bila često u pokrajini. Ona je
9 živela u Beogradu, a često je putovala na Kosovo i ja se jasno sećam da je bilo
10 dve misije istraživačke koje je ona vodila. U februaru 1999. godine ja sam bio
11 sa njom tamo i, ako se dobro sećam, sa njom sam tamo bio i u decembru 1998.
12 godine, a moguće je da je bilo i drugih prilika kada sam sa njom bio na Kosovu.
13 Prema tome, ta tri istraživača, zajedno sa mnom još dvoje, su bili ti ljudi koji
14 su vodili istrage na osnovu kojih sam ja izveo svoje zaključke.

15 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] A da li je to bilo dovoljno da dođete
16 do zaključka koji ste izneli u ovom pasusu? Ili bar da date o tome ovakvu
17 izjavu?

18 SVEDOK: [simultani prevod] Verujem da smo mi vodili dovoljno istraga o
19 kojima su u ovom izveštaju odštampani naši zaključci.

20 SUDIJA BONOMOY: [simultani prevod] U redu, time ćemo završiti za danas.

21 Bojim se, gospodine Abrahams, da to znači da ćete morati da se vratite
22 ovde, i to 7. avgusta. I to radićemo od 9 ujutru. U međuvremenu - mislim da nije
23 potrebno da Vas podsećam, ali ipak da kažem da bi svako čuo jasno da Vi ste
24 svesni toga - dakle, od sada pa do onda ne treba ni sa kim da razgovarate o
25 onome kako ste do sada svedočili, niti o onome što ćete dalje svedočiti u ovom
26 predmetu.

27

28

29

30

1 Razumete li to?

2 SVEDOK: [simultani prevod] Da.

3 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] U redu. Sud sada završava sa radom i
4 nastavlja 7. avgusta u 9 časova.

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

6 ... Sednica završena u 13.44h.

7 Nastavak zakazan za ponedeljak,

8 07.08.2006., u 9.00h.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30